præscribendum, ut declarat idem Cravett. *de antiq. tempor. part. 1. sub num.* 303. *prope fin. vers. modo præsens*. Multò igitur magis, quando adest spatium intermedium tot sæculorum dum unius tantùm sæculi lapsus sufficit, ut possessori licitum
18 sit allegare quemcumque titulum de mundo meliorem adversus actorem super ejus dominii amissione, ex deductis *disc. 3. de feudis. disc. 3. de alienat. & contract. prohib. disp. 21. de judic. & alibi frequenter*.

Et quidem, ubi nullas desuper haberemus juris authoritates, vel rationes, ad sensum clarè id probaret ipsa ratio, vel discursus naturalis, atque communis praxis, quonjam aliàs esset penitùs revolvere totum Mundum, si probationes etiam certæ per authentica documenta, & historias, ac inscriptiones, aliisque species dominii antiqui duorum, vel trium, fortiùs quatuor sæculorum retrò, absque alia probatione retentionis, & continuationis, deberent de præsenti sufficere ad vendicationem adversus tertios, cùm historiæ doceant, plerasque Civitates, oppida, castra, & loca, imò Provincias, & ditiones à duobus, vel tribus, vel ulterioribus sæculis retrò possideri per aliquos, nunc autem esse pœnès alios; ut cuique infra mediocritatem in historiis versato innotescit.

Secundò, quia in Rota, & curia receptum est, ut in
19 actore non admittatur probatio præsumpta ex sola præsumptione juris in ijs, quæ sunt fundamentum suæ intentionis, ut per adden. ad Gregor. *decis. 53. decis. 202. num. 4. part. 5. recent.* & advertitur *disc. 33. num. 15. de judic. & alibi pluries*.

Tertiò, quia tunc dicta opinio, quæ contradictoribus non caret, procedere posset, quando probatio antiqui dominii esset omninò certa, & concludens, adeòut excludat contrariam possibilitatem, quod est essentiale requisitum perfectæ, benèque concludentis probationis, ut habetur *disc. 22. de judic. num. 20. & alibi*; secus autem, ubi est probatio præsumpta, & adminiculativa, quoniam tunc esset dare inconveniens in jure reprobatum, de quo supra in primo puncto cumuli præsumptionum, & specialitatum, atque desumendi præsumptum ex præsumpto, ut in specie Arelitan. in add. ad Alciat. *de præsumpt. regul. 2. præsumpt. 20. nu. 4.* Mascard. *de probat. d. concl. 551. num. 9. cum seqq.* Barbos. *in l. sive possideris, nu. 5. & 7. C. de probat.* apud quos alii referuntur; Ideòque cùm ex supra firmatis in primo puncto, dominium, vel nullatenus probatum sit, vel sit probatio præsumpta, & adminiculativa, hinc sequitur, ut nullo pacto conclusio intret.

Et quartò, quod eadem præsumptio tanquam simplex juris tantùm tollitur per contrarias fortiores præsumptiones, ut ex Menoch. *præsump. 62. n. 9.* admittitur *in d. dec. 590. part. 4. rec. tom. 3.* & in eadem contraria *decis.* cùm sit propositio firmissima.

Multæ verò in præsenti urgent contrariæ præsumptiones
20 ad evidentiam, hanc simplicem, & nudam juris præsumptionem elidentes; primò nempè spatium temporis adeò diuturni, atque eo quod nec quidem fumus, vel signum aliquod detur retentionis, & continuationis dominii. Secundò tot alienationes factæ etiam in manus mortuas expressè prohibitas, quali præsertim erat Hospitale Sancti Spiritus, à quo possessor causam habebat. Tertiò, enunciativæ plures, illa præsertim Franciscæ Pierleonæ in decisionibus enunciatæ, de qua infra, quod quædam portio ad eam liberè spectaret pleno jure dominii; Et quartò fortiter, quoniam in eadem investitura Ecclesia concedens, sibi reservavit quasdam tenutas, vel prædia, necnon decimas, aliaque jura; & tamen ista de præsenti non possidet, neque probat, quinimò neque dat fumum, vel adminiculum, quod à dicto tempore anni 1286. citrà possederit, atque actus dominii exercuerit; ergo sicuti amisit hæc bona non concessa, sed retenta; ita etiam illud jus, quod in Castro habere poterat; amittere potuit mediante aliquo legitimo titulo, cujus nunc memoria, & notitia post tot sæcula periit, ideòque prodiit dicta conclusio, quod post lapsum unius sæculi competit possibilitas allegandi quemcumque titulum de mundo meliorem.

Pro exclusione istius effectus, ex adeò diuturni temporis lapsu resultantis, scribentes in contrarium, quibus adhæret dicta contraria decisio, præsupponendo, quod lapsus temporis allegaretur ex hac parte, tanquam præsidium præscriptionis, duo dicebant: Primò nempè, quod præscriptio al-
21 legari non potest per possessorem malæ fidei, qualis supponebatur author Principis hodierni possessoris ex eo, quod quæsiisset lite pendente. Et secundò, quod prescriptio non currat durante investitura, sed incipiat post illam finitam, quodque id domino innotuerit, præsertim verò Ecclesiæ, cui negligentia Prælati, vel administratorum præjudicare non potest; ideòque cùm constaret, partem istius castri fuisse possessam per dictam Franciscam Pierleonam, quæ obiit de anno 1517. hinc inferebatur, ut hoc tempore, & non prius, præscriptio inchoare deberet, quatenus doceretur, id ad Ecclesię notitiam devenisse, de quo non constat, ideòque stante lite mota de anno 1571. ita cessare dicebant omnem difficultatem.

Quinimò ex ista circumstantia, quod castrum saltem in parte possessum fuisset per dictam Franciscam, inferebant clarè probari effectuationem concessionis, quodque ita adesset adminiculum à parte postea, dum ad istam, ex dicta concessione facta ejus majoribus, obvenisse præsumendum erat, juxta celebre *cons.* 145. Fulgos. ex pluries deductis *sub tit. de fideic.* & alibi.

Quatenus itaque pertinet ad hunc punctum præscriptionis, qui est tertius, circa primum objectum deductum à mala fide resultante à lite, qua pendente, in authore possessoris vitiosè alienatio facta esset, illud de plano tollebatur ex facto, adeòut contineret erroneum præsuppositum facti, in quo docebatur id nullam habere subsistentiam, ideòque alia discussio juris non fuit necessaria.

Quo verò ad alterum punctum juris, ubi etiam procedendum esset cum terminis præscriptionis, dicebam esse quidem in puncto juris veram dictam propositionem, à me deductam suprà *disc. 3. hoc eodem titulo, numer. 19. & 20.* ubi allegantur Bald. Cravett. Bellon. jun. Surd. Rosental. & alii, quod scilicet feudatarius, vel alter concessionarius, ejusque successores durante investitura numquam præscribunt, etiam per mille annos; verùm eodem modo, quo supra in tot aliis, fallacia manifesta erat in applicatione ad casum; procedit etenim, quando ipse possessor, qui præscriptionem allegat, vel ejus authores professi sunt possidere illa bona tanquam feudalia, vel emphyteutica in vim investituræ, de qua agitur; quoniam tunc ipsa causa possidendi probat possedisse jure concedentis, non autem proprio; sive in solo illo dominio subalterno, quod investituræ qualitas prebeat, vel saltem quod ita sit de jure præsumendum, quia possessores habeant causam ab investito, ex cujus jure possederint; secus autem ubi possessor, tam ex persona propria, quàm ex illa authorum, totum id negat, atque profitetur semper possedisse bona tanquam libera, & allodialia ex alio jure, & titulo omnino independenter, tam à concedente, quàm à concessionario, nunquam verò in vim investiturę, quoniam tunc conclusio non intrat, neque per somnium, ut ita distinguendo habetur apud Bellon. jun. Surd. Rosental. & alios, de quibus *dicto discurs. 3. num. 19. & 20.* ideòque cùm possessor, & authores professi sint possidere hæc bona tanquam libera, pleno jure, omninò independenter à concessionariis, ac aliàs quàm ex investitura, hinc conclusio extranea omninò remanet à casu,

Advertebam propterea, quod non constabat quamdiu investitura duraverit, & an ex primis concessionariis fuerint, necnè superstites filii, & nepotes, in quibus perfici potuerint tres generationes, ad quas concessio restricta fuit, 22
ut etiam advertitur suprà, *disc. 70.* ubi ex ibi allegata *dec. 402.* Bich. de hoc non constito, sufficit lapsus annorum centum, & sic usque ad annum 1386. à quo tempore usque ad ann. 1571. ubi etiam admittendum esset, quod ex tunc dici deberet mota lis, adest spatium annorum 185. & sic ultra centenariam.

Ut etenim distinguendo firmatur *in d. decis. 402.* Bich. & apud Zaratt. *decis. 89. & 95. & decis. 227. numer. 17. & seqq. & 363. num. 1. & seqq. par. 13. recent. & sub titulo de emphyteus.* filii, & alii descendentes non præsumuntur, nisi eorum superexistentia probetur, talique probatione non facta, sufficit lapsus annorum centum; sed ubi adsit hæc probatio, tunc non sufficit dictum tempus, sed probandus est finis generationum.

Et nihilominus, ubi etiam hæc probatio adesset, adhuc ante motam dictam litem de anno 1571. adesse dicitur spa- 23
tium centenarium post finem trium generationum, cùm in totum adsit spatium annorum 285. dictas verò generationes impossibile est durasse per annos 185. Manifestè siquidem erroneum dicebam esse calculum scribentium in contrarium, quod cum quilibet possit vivere usque ad centum annos, ita tres generationes importare possint cursum penè trium sæculorum, quoniam primi concessionarii, qui sunt de prima generatione, præsupponuntur viri jam adulti, & majores, ipsique post annum septuagesimum, vel parum ultra

ultra filios procreare non poterant, eorumque filii, & nepotes non poterant procreare filios, nisi post pubertatem, & usque ad dictam ætatem decrepitam; ideòque ita una vita confunditur cum altera, eo modo, quo habemus in Sacra Genesi super generationibus ab Adam usque ad Noe, quando vita hominum adeò longæva erat, ac etiam post diluvium à Noè usque ad Abraham, quando licèt non esset ita longæva, adhuc tamen ad plura sæcula ascendebat; & tamen secunda generatio filii, pro frequentiori contingentia, per modicum spatium annorum quadraginta, vel quinquaginta circiter superabat vitam Patris, ex dicta ratione, quod una vita confunditur cum altera. Et per consequens benè calculando, juxta communem, & generalem contingentiam, impossibilis censenda est hæc duratio ultra annos 185.

Atque ad id comprobandum, advertebam, observari debere omnes decisiones, quas habemus in materia feudali, vel emphyteutica, cum restrictione ad tres generationes, quæ jam extiterint, atque terminatæ sint, quod non reperietur casus, in quo hæc duratio ascendat ad metam annorum centum quinquaginta; siquidem in Assisien. apud Merlin. *dec. 420. & 454.* durarunt minus, quàm per centum annos; idemque in plerisque casibus, de quibus agitur apud Coccin. *dec. 2194. & in aliis recensitis dicto tit. de emphyteus. disc. 12. cum plur. seqq. & in aliis*, adeòut non detur casus ascensus ad terminationem unius sæculi, cum medietate alterius, sed multò minus,

Argumentum verò deductum ab existentia dictæ Fran-
24 ciscæ de Pierleonibus, quæ supponitur defuncta de anno 1517. circiter, prorsus fallax, quinimò omninò contemptibile, cum eodem sensu veritatis esse dicebam, cùm nulla daretur probatio sufficiens, quinimò neque imperfecta, vel simplex fumus, quod ista Francisca descenderet ab investitis, atque de illorum genere esset, solaque similitudo cognominis, non docto, saltem per adminicula, de identitate familiæ, & de descendentia, in nulla penitus consideratione habenda est, etiam ad leviores effectus, ex iis, quæ latè in hac materia habentur *disc. 50. & seqq. de fideicom. disc. 32. de præeminent. & disc. 31. de jurepatr. & alibi pluries*; maximè quia dicebatur, quod etiam de præsenti in Urbe, & districtu plures adsunt etiam populares, & pauperes hujus cognominis; undè propterea nullatenus ad casum adaptabilis est dicta præsumptio deducta ex *d. cons.* Fulgos. cùm procedat in filiis, aliisque descendentibus, in quo non constito de alio acquisitionis titulo, præsumptio est, quod bona à patre, aliiq; ascendentibus provenerint.

Multò verò magis ob multa urgentia argumenta in contrarium, absque dubio istam levem, ac simplicem juris præsumptionem excludentia. Primò nempè, quoniam si ita esset, ista Francisca debuisset possidere totum castrum, & tamen actus, de quo agebatur, probat possessionem cujusdam modicæ portionis, reliquum possidentibus diversis personis omninò extraneis. Secundò, quia impossibile erat, quod ipsa esset de tertia generatione, ut suprà. Tertiò, quia erat incapax, utpotè fœmina, dum concessio cantat pro filiis, & nepotibus masculis. Quartò, quia enunciativa contenta in testamento viri ejusdem Franciscæ jam defunctæ, id excludit, dum dicitur, quod illa portio spectabat ad eam jure pleni dominii. Et quinto, quia pro legato ejusdem, bona data fuerunt liberè, ac pleno jure in solutum Hospitali S. Spir. contra expressum investituræ tenorem, ne transiret castrum ad manus mortuas; ideòque, ut præmissum est, dicebam, quod revera istud fundamentum omninò contemptibile dici mereretur.

Cæterùm, quamvis retentis etiam dictis terminis præ-
25 sumptionis, adhuc tutum videretur jus rei, & possessoris, ut suprà; attamen in hac ultima disputatione, super impugnatione contrariæ decisionis, ego præsertim advertebam, atq; principaliter instabam, quod quidquid per alios scribentes dictum fuisset, & an isti termini præscriptionis adhibiti essent, necnè; attamen quoad me nunquam nec quidem cogitaveram eos adhibere, dum potius adhibere semper consuevi alios terminos præsumptionis, quæ ex diuturni temporis lapsu resultat, quamvis ista, ex quodam improprio, & vulgari usu loquendi, foleat etiam dici præscriptio, ut advertitur in sæpiùs enunciato *disc. 21. de judic.* ubi generaliter de hac materia præscriptionis, ac etiam *d. disc. 3. de alienat. & contr. prob. & sub tit. de credito*, pluries occasione agendi de præscriptione statutaria, & alibi.

Præscriptio etenim in ejus veris, ac propriis terminis, dicitur illa, per quam ob diuturnum silentium, vel juxta unam opinionem, in pœnam, & odium negligentiæ, vel juxta alteram, ex causa favoris publici, ne dominia diu stent in in-

certo, tollatur uni jus, vel dominium; quod jam certò constet aliàs sibi competere, illudque ex temporis, vel istius præsidii beneficio transferatur in bonæ fidei possessorem, qui aliàs esset reverà non dominus, undè ita dominus efficiatur, adeòut tempus vim habeat tituli; ut patet *ex toto tit. ff. & C. de præscript.* istoque casu meritò rigorosè proceditur super hujus præsidii requisiti verificandis, adeòut nimium rari sint casus, in quibus illud faciat suam perfectam operationem, ex deductis *d. disc. 21. de judic.* ubi ac etiam 26
d. disc. 3. de alien. & contract. prohib. & alibi, advertitur malum, atque imprudens consilium esse ad istud præsidium recurrere, ac propterea istam speciem nunquam deducere in animo habui.

Illam tamen præscriptionem impropriam, idest præsumptionem, ex antiquissimi temporis lapsu resultantem, ego semper deduxi, & inculcavi, quod scilicet non docto, infra adeò diuturnum spatium quatuor, vel trium sæculorum, de aliquo, nec quidem minimo actu retentionis, & continuationis illius dominii, quod investitura supponit, ita resultet præsumptio, quod eadem investitura nullum habuerit effectum, utpotè de re, quæ per alium etiam tunc obtineretur, vel quod illud directum dominium modicæ considerationis, utpotè in solo fructu duorum solidorum, redimi, seu alienari potuerit, ob illam possibilitatem, quæ per solum lapsum unius sæculi conceditur, multò magis ubi adsit ille quatuor, vel ad minus trium; potissimè ob superiùs ponderatam præsumptionem, vel argumentum, quod eadem Ecclesia neque possideat tenimenta, & bona, ac jura in investitura non comprehensa, sibique expressè reservata.

Notabilis verò differentia dignoscitur inter unum, & al-
terum præsidium; tum quia primum præscriptionis est po- 27
tiùs odiosum, & pœnale, utpotè jam præsupponens aliquem dominum, qui ita ob solam diuturnam negligentiam privatur, quod nimiùm difficilè, nimiùmque rarò in Ecclesia est practicabile; è converso autem alterum præsumptionis, est potius favorabile, ut ita præsumendo titulum, cujus memoria perierit, rerum dominia reddantur certa, neque semper sint in incerto, cum magna totius Orbis involutione, ut supra.

Tum etiam, & fortiùs, quoniam quando reus, & possessor se tuetur cum præsidio præscriptionis, tunc fatetur actorem esse aliàs dominum, ac habere intentionem fundatam; sed curat eam elidere cum hac exceptione, in qua ipse dicitur actor, juxta distinctionem, de qua *disc. 2. & 22. de judic.* & per consequens tenetur justificare præscriptionis requisita, præsertim bonam fidem, & possessionem propriam, vel illam ejus authorum, qua uti potest, & sic docere per quantum tempus ipse, ejusque authores rem possederint, adeòut concludat centenariam; sed quando idem se tuetur cum dicto alio præsidio præsumptionis, tunc reo, & possessori sufficit vincere fugiendo, seu negando, & sic non ex jure suæ antiquæ possessionis, sed ex jure non probatæ effectuationis investituræ, cum adminiculis à parte posteà, quæ duo denotent; primò nempè, quod investitura effectum sortita sit, & secundò, quod possessor obtineat, ac possideat bona vigore illius investituræ, excludendo possibilitatem, quod ab alio non obtinuerit, ut cum tertio requiri firmatur suprà *disc. 70. & in decis. favorabilibus*; ideòque actori venienti cum investitura, reus, & possessor replicare potest actori, ista non sufficit ad tuæ actionis fundamentum, nisi etiam doceas cum adminiculis à parte posteà, quod illa effectum sortita sit in meis authoribus; absque necessitate docendi per quantum tempus ipse possederit, ex regula, quod reo sufficit vincere per non jus, & sic negando, & fugiendo,

Alia quoque vigente differentia inter istas species, quod in illa formalis præscriptionis fiunt multæ subductiones, de quibus *d. disc. 21. de judic.* & præsertim in bonis Ecclesiæ, illa vitæ Prælati alienantis, secus verò in altera specie præsumptionis, ut *disc. 1. de alien. & contr. prohib. & disc. 143. de dote, & alibi*.

Ad istum magnum, ac re vera inevitabilem scopulum diuturnitatis temporis evitandum, scribentes in contrarium, magnum faciebant fundamentum in quibusdam literis Apostolicis Benedicti Duodecimi, de anno 1340. & Calixti III. de anno 1457. innovantibus superiùs enuntiatas literas Calixti II. anni 1123. in quibus inter bona, & jura istius Ecclesiæ enumeratur istud Castrum Orciani; Ita etenim duo resultare dicebant; primò nempè, quod ita in- 28
terrumpum fuerit dictum diuturnum silentium; & secundò, quod ita adesse dicerentur adminicula à parte posteà, dum

illi actus sunt posteriores investituræ; sed pariter istud videbatur aliis levius fundamentum, quoniam istæ literæ nil disponunt de præsenti, nilvè concedunt, vel augent, sed solùm continent innovationem paginæ concessionis antiquæ Calixti II. quam timebatur perire posse ob temporis vetustatem; potissimè quia in literis præfertim Benedicti expressè dicitur, ut nullum jus de novo exindè quæratur; neque ista dici possunt adminicula posteriora investituræ, quoniam ad hunc effectum, ut præmissum est, desiderantur illa adminicula, quæ denotent effectuationem; ac observantiam ipsius investituræ in possessoribus, vel eorum authoribus, adeòut ita comprobetur, quod illa effectum sortita sit, quodque ejus vigore, non autem ex alio titulo bona possessa fuerint ab ejusdem possessoris authoribus.

Quinimò advertebam, quod ex his literis evidentiùs comprobata remanebat dicta præsumptio, quod istud directum dominium alienatum, vel redemptum fuerit, eodem modo, quo alia bona reservata, distracta fuisse præsupponendum venit; quoniam occasione obtinendi istas literas renovationis, Canonici illius temporis ita certam notitiam habuerunt, quod istud Castrum esset de pertinentiis Ecclesiæ, atque tunc concessio verisimiliter erat terminata, vel quod saltem finis trium generationum immineret, cum de tempore literarum Calixti jam effluxerant anni 171. ac propterea omninò improbabile est, quod negligere voluerint recuperationem, signum clarum, quod sequuta esset aliqua alienatio, rectè cognita Canonicis illius temporis magis proximi, dum ita non potest allegari ignorantia, minusque potentia, de qua supra, cùm in eo tempore nullæ habeantur istius familiæ memoriæ notabiles.

Hactenus cum presupposito, quod silentium computandum esset à tempore investituræ, usque ad annum 1571. in quo lis mota fuit, & quo tempore attento, non probatur possessio centenaria, in authoribus possessoris; sed solùm annorum 60. circiter, dum antiquora documenta super hujusmodi bonorum locationibus factis, per Hospitale S. Spiritus in parte erant de anno 1509. At quando de jure non istud tempus anni 1571. sed alterum recentius anni 1639. in quo hæc lis instaurata fuit, attendi deberet, tunc dicebam, quod res procederet magis de plano, dum ita justificata remanebat possessio pacifica centenaria; per quam intraret dicta facultas allegandi quemcumque titulum meliorem.

Super hoc igitur puncto, (qui est quartus, ut suprà distinctus) dicebam, quod lis antiqua anni 1571. fuit diversa super bonis particularibus, illaque terminata ad favo-
29 rem possessoris, per rem judicatam, canonizatam, ut suprà *in dec.282. par.13. rec.* & per consequens dupliciter ista lis attendenda non erat. Primò nempè, quia erat in judicio diverso ab isto universali totius Castri: Et secundò, quia in ea possessor obtinuit, atq; actor succubuit, quo casu lis non interrumpit, sed potius confirmat bonam fidem, & pacificam possessionem, quam ita magis licitam declarat Greg. *dec.467. n.1.* ubi addit. *n.15.* Bich. *dec.361. num.23. dec.283. in fin. part. 8. recent. dec.253. numer.3. part.13.* & advertitur *eod. disc.21. de judic.*

Verùm reflectendo ad veritatem de hoc dubitabam, quoniam re vera judicium ab initio motum fuit super toto Castro, super quo obtenta fuit sententia super eodem Castro in genere, deindeque illa revocata ex motivo identitatis non probatæ stante quod Hospitale confugit ad motivum, quod non esset possessor totius Castri, sed aliquorum bonorum particularium; considerabam tamen, quod dicta lis, utpotè derelicta, usque ad annum 1639. evanuerit, quoniam licèt attenta dispositione juris Canonici instantia sit perpetua, & non pereat; attamen per silentium trigintà annorum habita censetur pro derelicta, ex deductis *disc.7. de judic. & disc.92. de benef.* ideòque intrat eadem conclusio, de qua suprà, & in specie apud Coccin. *dec.2283. n.34.* Sed pariter dubitabam, cùm ad hunc effectum non sufficiat tempus, sed requiratur etiam malum jus, ideòque res pendet à meritis, & sic in isto motivo non videbatur constitui posse tutum fundamentum.

Demum in omnem eventum, posito etiam, quod his omnibus cessantibus, firma esset contraria decisio, super probatione dominii; etiam de præsenti, ac ad effectum vendicationis contra tertium: Adhuc tamen dicebam, ut id aliud importare non posset, nisi dominium territoriale, seu jurisdictionale Castri, non autem dominium privatum, & utilitarium tenurarum, & prædiorum intra ejus fines existentium; atque ubi iste punctus subsistat, favore possessoris, pœnè inutiles remanent omnes præmissæ quæstiones, dum istud dominium territoriale, seu jurisdictionale, utpotè de Castro jam diruto, est modici, pœnèque nullius valoris, nulliusque fructus, adeòut inutilis quæstio dici mereatur.

In sensu autem illius veritatis, quam Advocato affectionem habenti erga clientem, & ad causam cognoscere conceditur, dicebam, ac revera credebam, quod ubi etiam dicta investitura attendi deberet, illaque sufficienter dominium probaret, adhuc tamen illa nonnisi in dicto dominio publico universali, & in ratione territoriali, seu jurisdictionali, intelligenda veniret, ex sola juris regula, de qua suprà, *disc.2. & 56.* ut sub nomine Castri non veniant prædia, & bona intrà ejus fines existentia, quamvis ab 30
eodem feudatario, seu Barone possessa sint, ibique habentur authoritates, & rationes frustrà hic repetendæ; & fortiùs ubi Castrum non constituat unum integrale, sive (ut feudistæ dicunt) unum mansum à solo feudatario possessum, absque eo; quod alii privati in eo territorio bona possideant, juxtà casum, de quo *dicto disc.56.* & quo casu aliqua ratio dubitandi cadere potest, ex ibi deductis, sed alii privati possideant, ut in hac facti specie, per plures privatos prædia ibi possideri, concludenter cum instrumentis, & testibus justificabatur in facto, eademque investitura probat convincenter, dum in ipsamet investitura continetur exceptuatio tenimentorum, aliorumque bonorum, & jurium, quæ ab eadem Ecclesia in isto Castro possidebantur, ergo contradistinctum est unum dominium ab altero; potissimè quia constabat, quod intermedio tempore inter primas investituras annorum 1097. & 1141. & hanc ultimam anni 1286. eadem Ecclesia à pluribus privatis, ex legatis, & donationibus aliqua prædiola obtinuerat; ac etiam in idem cum antecedenti ob nimiam modicitatem responsionis duorum denariorum, cum tamen in licentia concessa per Cardinalem titularem, ex commissione Apostolica dicatur fieri ad Ecclesiæ utilitatem, ut ex Canonum dispositione prefefert natura alienationis, & concessionis bonorum Ecclesiæ; ideòque patet, quod concessa fuit res nullius fructus, & utilitatis; sed solùm cujusdam honorificentiæ, dum agebatur de Castro, tunc etiam diruto, dum ea bona, & jura, quæ erant in aliquo fructu, pro se ipsis Canonici retinere voluerunt, singulæ siquidem istæ pondera-tiones de per se sufficere videntur, multò magis simul junctæ, ex regula, ut singula, quæ non prosunt, &c. concedendo solùm summum honorificum.

Adversus hanc ultimam circumstantiam adeò modicæ responsionis, duo replicabantur ex parte Ecclesiæ. Primò nempè, ut id provenerit ob magnam potentiam hujus familiæ Pierleonę, deducendo historias Schismatis illius Petrileonis, qui se intrusit in Pontificatu sub nomine Ana-
31
cleti; & secundò, deducendo exempla Status Urbini, aliarumque ibi adjacentium Regionum, quod Castra, & bona magni valoris per Ecclesias conceduntur sub consimili exiguo canone, ut patet ex pluribus casibus recensitis *sub tit. de emphyteus.* Istæque responsionis in penultima disputatione, in qua dicta contraria prodit resolutio præcedentium revocatoria, magnam fecerunt impressionem, magnumque habuerunt plausum.

Verùm revera erant plausu indignæ, utpotè nimiùm leves, & fallaces, nullamque subsistentiam habentes; siquidem quoad primam potentiæ hujus familiæ, advertebam plura urgere, ex quibus motivum contemptibile, pro meo sensu videbatur; primò nempè, quia nulla dabatur probatio, an illi, de quibus investitura loquitur, essent de illa domo, & progenie, de qua historiæ loquitur, quod magnam in Urbe tunc potentiam haberet: secundò, quia dicta potentia fuit circa initia sæculi duodecimi, ideòque ex eo tempore inferri non potest ad tempus investituræ, dum inter unum, & alterum intermediat spatium annorum circiter centum quinquaginta; potissimè quia in hoc intermedio tempore, rerum status in Urbe, totaque Italia, ma-
32
gnam recepit immutationem, ut eædem historiæ docent, ac præsertim, quod in eadem Urbe potentiam quæsierunt plures aliæ familiæ, illa nempè Comitum, quæ tres habuit Pontifices Innoc. III. de anno 1198. Gregor. IX. de anno 1227. & Alexand. IV. de anno 1254. Altera familia Ursinorum, quæ habuit Pontificem Nicolaum III. de anno 1277. & familia Sabella, quæ habuit Pontifices Honorium III. de anno 1216. & Honorium IV. de eodem anno 1286. hujus investituræ, ultrà familias Columnensium, & Anguillariorum, & similes, adeòut de hoc tempore ista familia

apud

apud Historicos nullam in Urbe faceret figuram. Et tertiò, quoniam ista consideratio intraret, quando ageretur de privata concessione facta per Canonicos, cum quibus cadere possit concessio ratione potentiæ, secus autem in præsenti, quod totum gestum est cum authoritate Papę, & Cardinalis titularis; vel quod principaliter ageretur de rescissione actus ob læsionem Ecclesiæ; secus autem id deducitur pro argumento in comprobationem regulæ, seu præsumptionis juris, ut suprà.

Et circa exempluur aliarum Ecclesiarum, advertebam æquivocari, quoniam id provenit ex antiqua consuetudine illarum regionum, fundata in eo, quod bona essent privatorum, qui ob illorum temporum factiones illa dederunt Ecclesiis ratione protectionis ab eisdem incontinenti recipiende sub exigua responsione, *ut eod. tit. de emph.* pluries advertitur.

Replicabant quoque iisdem scribentes pro Ecclesia, quod regula, de qua *d. disc.2. & 56.* desumpta *ex cons.121.*
33 Oldr. & aliis ibidem recensitis, procedit, quando concessum esset simpliciter Castrum cum suis pertinentiis, absque alia expressione; secus autem ubi dictum sit, *cum terris cultis, & incultis, Silvis, Stirpetis, Montibus, & Collibus, Molendinis, &c.* quasi quod tunc concessio latiùs pateat, juxtà ponderata *in discursu, seu Voto Orani*, tunc Rotæ Auditoris in hac eadem causa de anno 1599. & in quo erat totum fundamentum dictorum scribentium; sed pariter istud videbatur fragile fundamentum, quoniam hujusmodi expressiones fieri solent pro solito formulario investiturarum feudalium ad denotandum jurisdictionem, & jus dominicale universale, ac etiam illud jus, quod solet esse publicum, & feudale in locis campestribus, & aliis, quæ de eorum natura, & qualitate sunt potius juris publici, & feudalis, seu dominicalis, quàm privati, juxta distinctionem, de qua suprà *eodem disc.2.* Ac propterea cum tali generalitate intelliguntur concessa ea, quæ adsint, & si quæ sint, juxta deducta suprà *disc.32.* & clariùs, dum in investitura expresè dicitur, quod conceduntur taliter, qualiter Ecclesiæ competunt.

Triplici etiam consideratione in idem accedente. Primò nempè, quod ista dubietas cadere potest, quando res esset omninò dubia, atque constaret, quod Castrum secum traheret tenutas, & prædia; secus autem ubi constat, quod concedens illa tenimenta, & prædia, quæ jure privato possidebat, noluit concedere, sed pro se retinere, ac etiam constat, & alii privati quoque possiderent, ideòque non cadit illud dubium, de quo suprà, *disc.56.* Secundò
34 quod dicta regula, seu præsumptio juris non est sola, sed habet fomentum aliarum præsumptionum facti, de quibus suprà. Et tertiò, quod prima investitura anni 1097. continet adamussim eadem verba, eandem generalitatem, & tamen ex multis publicis instrumentis, quorum aliqua ex parte ejusdem Ecclesiæ actricis producta fuerunt, constat, quod ipsamet, hoc intermedio tempore inter dictam primam investituram, & hanc ultimam, pleraque prædia, & bona obtinuerit à diversis privatis possessoribus, quorum alii plerique aderant; ergo generalitas adjecta est juxta formularium hujusmodi investituraum, eo modo, quo suprà dictum fuit.

Et ex his, & aliis, quæ per alios hujus partis defensores deducebantur, maturè reflectendo ad veritatem, mihi videtur, quod priores resolutiones, ac ultima illis conformis, essent justæ, benèquè fundatæ, improbabilis autem intermedia contraria.

Hinc etiam edocemur id, quod nimiùm quidem frequenter, semper tamen utiliter, & opportunè, mea est docendi, & inculcandi consuetudo, quod scilicet hodiè in judicando, & consulendo, punctus non est in cumulo con-
35 clusionum, & in collectione authoritatum, sed in earum congrua applicatione ad casum, de quo agitur, quoniam pleræque conclusiones, per scribentes in contrarium deductæ, & in dicta contraria decisione admissæ, sunt in suis casibus veræ, malè autem applicatæ ad casum, ut supra &c.

VERCELLEN. FEUDI.

Responsum pro veritate, suppressis nominibus.

An, & quando feudum dici valeat, per clausulas investituræ alienabile, vel transitorium ad fœminas.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *De clausula in feudum nobile, francum, & liberum.*
3 *De clausula, ut facere possit ad libitum voluntatis.*
4 *Concessio ex causa meritorum impropriat feudum.*
5 *Feuda de eorum natura sunt restricta ad descendentes masculos.*
6 *Renovatio cum remissione caducitatis, non alterat antiquam naturam feudi.*
7 *Ex quibus desumitur, quod agitur de feudo vero, & recto.*
8 *De consuetudine, feuda Imperialia in Italia sunt masculina.*
9 *De eodem, de quo n.2.*
10 *Et de eo, quod habetur n.3.*
11 *Respondetur ad contrarius authoritates.*
12 *De renovatione debita proximiori diversa ab alia de ordinaria natura feudi.*
13 *Facilius admittitur alienatio in præjudicium Domini directi, quàm agnatorum.*
14 *Ad quid referat alienationem, vel alium actum esse factum prope mortem, necnè?*

DISC. CXXXIV.

POssidente ab antiquo nobili familia de Titionis feudum Imperiale Decianæ, Imperator Maximilianus primus illud devolutum ad Cameram Imperialem declaravit, 1
ob neglectam temporibus debitis investituram, & ob alienationem sine Imperiali assensu, & licentia factam de Zerbis, furnis, molendinis, pascuis, memoribus, datiis, & aliis, quibuscumque regalibus. Dictaque declaratione facta de eodem feudo intuitu meritorum, & servitiorum hujus familiæ erga Imperium, denuò investivit Ludovicum Titionum pro se, suisque filiis masculis à legitimo matrimonio descendentibus in infinitum ex linea masculina, qua defecta, proximior ex linea transversali agnationis admittatur cum ordine individuo, ut unus succedat, isteque proximior, quando aliàs non disponatur cum dignitate, etiam Comitatus, & Vicariatus, ita & taliter, quod dictus Ludovicus, ejusque successores facere possint, & valeant ad suæ libitum voluntatis, prout ipse Imperator ante concessionem facere poterat, illos in locum suum ponendo, ita ut concessio esset in feudum liberum, & francum, nobile, gentile, & antiquum, avitum, & paternum, ita & taliter, quod in omnibus, & per omnia sequatur naturam feudi gentilis, antiqui, aviti, & paterni, cum inhabilitatione Clericorum; dictaque investitura renovata fuit pènè per omnes Imperatores successores, usque ad hodiernum, cum eisdem clausulis, & cum præstatione juramenti fidelitatis, ac etiam cum clausula, *salvo jure Imperii*, repetendo præsertim dictam clausulam *in feudum nobile, liberum, & franchum.*

Cùm itaque ultimus possessor dicti feudi, masculina prole destitutus, paulò ante ejus jam sequutam, dictum feudum alienaverit in virum ejus mortem filiæ primogenitę, hinc dubitari contigit, an dicta alienatio esset rectè valida, & subsistentabilis, vel an filia fœmina in feudo succederet, atque desuper pro veritate consultus.

Respondi, quod affirmativam suadere videntur illa verba, *In feudum franchum, liberum, & nobile*, per quæ im- 2
propriata videtur feudi natura, illudque redactum ad quandam speciem allodii, ut propterea istius jure veniat regulandum, tam in facultate alienandi, quàm in ordine succedendi ad limites juris communis, civilis potius, quàm feudalis, ut ex Corn. Paris. Menoch. & aliis, in specie hujus clausulæ *franchi, & liberi*, habetur firmatum per Rotam Romanam *dec.94. n.6. & dec.237. n.3. & seqq. par.12. rec.* ubi concordantes.

Clariùs verò stantibus illis verbis, *facere possit, & valeat ad sui libitum voluntatis*, quæ equipollent clausulæ, *Ad habendum, & quidquid placuerit faciendum*, per quam feudi
recti, & proprii natura quoque corrumpitur; illudque effi- 3
citur alienabile, ex iis, quæ plenè habentur apud Osasch. *decis.164.* Bellon. jun. *cons.30.* Rosental. *de feud. c.9. memb.1. conclus.41.* Surd. *cons.440. & cons.551.* cum aliis collectis per Boschol. *in controv. feudal. art.3. ex n.123. & seqq. & 131.* Potissimè verò, dum agitur de concessione facta ex causa meritorum, & servitiorum, quæ ad speciem reducta fuerunt, ut advertitur *d. dec.94. n.8. & dec.237. n.8. & seqq. par.12. rec.* ubi concordantes.

His tamen non obstantibus, negativam veriorem videri
dixi, adeòut pro meo judicio videretur casus planus, nullam, 4

vel satis modicam habens rationem dubitandi, ex pluribus, quæ non singulariter, sed unitim consideranda sunt, cum solita regula, ut singula, quæ non prosunt, &c.

Primò nempè, ob regularem naturam feudorum, ut ad
5 solos hæredes sanguinis masculos restricta censeantur; fœminæ verò, & multò magis extranei successores universales, vel particulares censeantur inhabilitati, juxta jura feudalia expressa, recensita suprà *disc.* 11. *num.* 1. *& disc.* 53. *num.* 2. & alibi pluries, cum sit principium apud feudistas notorium, adeout quando fœminæ habilitantur, ita dicatur impropriari, & corrumpi naturam feudi'.

Secundò, quia re vera dicta investitura Maximiliani
6 primi, per alios successores semper renovata, non est omninò prima, & nova, sed est remissiva incurræ caducitatis, tanquam per speciem reintegrationis, vel continuationis feudi antiqui in hac familia, juxtà ponderationes, de quibus suprà, *disc.* 5. ideòque illa non alteravit antiquam naturam feudi restrictam ad solos masculos, ex præfata dispositione juris feudalis, cui antiquitus non solebat derogari in feudis Imperialibus, cùm habilitatio fœminarum sit moderna', ut infra; ac etiam ob antiquam observantiam, quò semper feudum stetit in hac familia, absque mixtura fœminarum, vel extraneorum.

Tertiò, quia ex contextu investituræ liquet hoc feudum
7 habitum esse pro recto, & vero, ejus natura nullatenus impropriata; tum quia expresè restrictum ad solos descendentes, & agnatos masculos, & lineam masculinam, adeòut rectè intret regula vulgaris text. *in l. ille, aut ille, ff. de leg.* 3. quod in claris, & expressis non intrant quæstiones, & argumenta; tum etiam quia semper practicata fuit renovatio, juxtà leges feudales, de quibus suprà *disc.* 59. Ac etiam quia adest expressa exclusio Clericorum quamvis essent masculi, ut etiam suprà, *disc.* 54.

Et quartò clariùs ob rem judicatam Imperialem ejusdem Maximiliani, approbatam à primo acquirente, & authore ultimo defuncti, quod ob alienationem aliquorum jurium, & pertinentiarum feudi, istud cecidisset in commissum, quamvis illud non esset alienatum; multò igitur magis, ubi agitur de alienatione totius corporis.

Hisque addi posse, observabam, quandam consuetudi-
8 nem pènè generalem feudorum Imperialium in Italia, ut sint masculina; unde propterea devoluta fuerunt ad Cameram Imperialem, ob defectum lineæ masculinæ, quamvis ex ultimo fuissent superstites fœminæ, juxtà multa exempla, quæ colligi possent, & præsertim habemus illud feudi Plumbini, de quo agitur suprà, *d. disc.* 54. *cum plur. seq.* adeòut admissio fœminarum videatur manere ex quodam stylo recenti.

Ad argumenta verò ponderata in contrarium, sufficit
9 videre responsiones datas *d. disc.* 11. ubi præsertim de clausula, *feudi franchi, liberi, & nobilis*, quoniam illa in omnibus investituris feudalibus legitur, etiam ubi agatur de feudis rectis, & veris primæ classis, quæ in Italia habentur; atque revera est æquivocum clarum aliquorum non benè callentium materiam feudalem; quoniam ista clausula adjici consuevit ad distinctionem illorum feudorum merè servitiorum, quæ antiquitùs erant in usu, etiam cum servitiis mechanicis, & sordidis personalibus, ut advertitur *d. disc.* 54. *de feud. num.* 18. *& disc.* 59. *num. final.* Atque aliæ clausulæ *ad habendum*, & similes, intelligendæ veniunt
10 compatibiliter, feudi natura retenta, & investitura durante in iis, quæ investituræ non adversentur, neque ejus violationem redoleant, ex deductis apud Merlin. *decif.* 532. *n.* 9. *cum seq. decif.* 427. *num.* 12. *cum seqq. part.* 9. *recent. decif.* 209. *n.* 3. *par.* 10. *decif.* 277. *n.* 18. *par.* 11. & advertitur pluries *sub tit. de emphyt.*

Dictæ autem *decif.* 94. *&* 237. quæ videntur melioris authoritatis pro fœmina, vel extraneo, ultrà earum impugna-
11 tiones, de quibus *d. disc.* 11. edito in eadem causa, percutiunt quædam feuda rustica, & ignobilia Episcopatus Mantuæ, ex consuetudine alienabilia, & quæ revera allodiorum, & bonorum privatorum potiùs naturam habent. Ideòque in hac specie feudi veri, & certi, nobilis, & jurisdictionalis, cum mero, & mixto Imperio, & cum dignitate Comitatus, & Vicarii Imperialis, pro meo judicio videbatur opus desperatum.

Subjungebam tamen, quod nimium expediret inspicere, an adsint, necnè agnati, quoniam quando revera non
12 adessent, ut in transmissa notula præsupponebatur, tunc obtineri posset intentum per viam illius renovationis, quæ derivat ex æquitate Glosæ, & Bart. *in l. 1. ff. de aqua quot. & est.* ut Dominus, qui nolit prò se retinere feudum (ut juxtà notoriam praxim in Italia Imperator non solet) renovare debeat proximiori ultimo de sanguine deficientis, etiam de linea fœmina, juxtà leges feudales, & authoritates in specie hujus renovationis, plenè cumulatas *disc.* 3. *de emphyt.* & alibi pluries, dum ista species renovationis est diversa ab illa, quam investitura durante tenetur novus feudi successor accipere, de qua suprà, *d. disc.* 59. & juxtà illas renovationes, quæ à singulis Imperatoribus possessores istius feudi obtinuerunt.

Atque ubi probatio descendentiæ illorum, qui se prætendant agnatos, reduceretur ad probabilem dubietatem, id fortè sufficeret, ut haberetur arbitrium Consilii Aulici, ob interesse Cameræ Imperialis ratione laudemii, quod pro hac specie renovationis solvi solet, potissimè in currentibus indigentiis ejusdem Cameræ; istamque dixi videri meliorem, ac tutiorem viam, qua mediante gener ultimi feudatarii defuncti conservare posset feudum in ejus descendentia, & posteritate, etiam in fœminina, contra antiquam naturam feudi, cùm hodiè id practicari soleat, ut præsertim docet praxis enunciati feudi Plumbini, pluriumque similium, fortèque minor esset impensa pro hujusmodi renovatione obtinenda, quàm importaret lis in illo Consilio Aulico subsistinenda magis probabiliter cum timore succumbentiæ, quàm cum spe victoriæ.

Procedere hæc dicebam retento dicto præsupposito, quod
13 agnati non adsit, quodque illi, qui prætendunt se esse tales, non possit eorum descendentiam justificare à communi stipite primi acquirentis, vel alterius possessoris; quando etenim istud præsuppositum deficeret, quod nempè agnati adessent, tunc casus esset difficilior. Tum quia deficit dictum remedium obtinendi renovationem, quod videtur hujus negotii sacra Anchora: Tùm etiam quia illi, qui clausulis superiùs ponderatis in contrarium, aliquam tribuunt operationem, quamvis in hac specie feudorum, pro meo judicio malè, firmant, quod faciliùs id conceditur in præjudicio Domini ad impediendam devolutionem, quàm in præjudicium agnatorum, ut apud Bellon. jun. *cons.* 30. *n.* 32. *&* 36. & quam differentiam, ut scilicet potentius sit jus agnatorum, quàm illud Domini directi, in terminis subinfeudationis factæ propè mortem, vel in statu desperatæ successionis, considerant Alvarott. Jacob. & alii relati per Marin. in addit. ac Revert. *dec.* 522. *num.* 3. quamvis neque istud motivum subsistat, ut advertitur suprà, *disc.* 1. *post n.* 25. *vers. Dicebatur etiam.*

Esse factam alienationem in tempore proximo morti, nil pro meo judicio facere videbatur, ob dilemma, quod aut istud est feudum liberè alienabile, aut non; si non est, nil refert, an uno, vel altero tempore fiat; & si est, cùm 14
tunc dicatur merè hæreditarium, & transmissibile ad quoscumque etiam extraneos, juxta illam speciem feudorum, de qua, omnibus de materia agentibus ad satietatem cumulatis per Rot. apud Dunozett. *decif.* 748. *&* 760. *repetit. post Contr. decif.* 18. *&* 19. & apud Otthob. *decif.* 265. pariter nil refert, dum essent transmissibilia ad hæredes, sive de illis etiam per ultimam voluntatem disponi posset; ideòque dicta consideratio intrat solùm in refutatione, vel subinfeudatione, juxtà ea, quæ latè ad hanc materiam actus gesti propè mortem, vel in casu desperatæ successionis habentur superiùs acta *eod. disc.* 1. & generaliter in illis actibus, qui sunt liciti in valetudine, & citrà fraudem, non autem per ultimam voluntatem, & propè mortem, juxtà exempla deducta *eodem disc.* 1. ac etiam *disc.* 162. *& seqq. de dote*, & alibi.

Concludebam demum, quod auditem libenter sensum aliorum, qui desuper consulti essent, quatenus ille esset diversus, ut meus intellectus illuminari posset; sed pro nunc, dixi, quod non agnoscebam probabile fundamentum subsistinendi alienationem, vel successionem fœminæ; dum tenor investituræ videbatur nimium clarus, & literalis.

EADEM CAMERINEN. JURISDICTIONIS.

De qua suprà Disc. XLIX.

De eadem materia, de qua, *d. disc.* 49. præsertim in eo, an, & quæ leges feudales attendi debeant, atque vim legum habeant in Statu Ecclesiastico, sive in Principatu temporali Ecclesiæ, aliisque feudis Ecclesiasticis, & præsertim circa Constitutiones Lotharii, & Friderici Primi, super prohibita feudorum alienatione.

SUMMARIUM.

1 *Casus quæstionis, ejusque occasio.*
2 *De origine, & introductione feudorum.*
3 *De distinctione feudorum juris Longobardorum, & Francorum.*
4 *De consuetudinibus.*
5 *De earum varietate.*
6 *De earundem redactoribus ad scripturam.*
7 *Status Reipublicæ literariæ, ac literarum restitutio in Italia.*
8 *Quomodo leges feudales fuerint adjunctæ in corpore juris.*
9 *An sint authenticæ, necne.*
10 *Ob quam authoritatem, & de quo tempore sint effectæ authenticæ.*
11 *Quando Baldus scripsit super feudis, & qua occasione.*
12 *De meliori, magisque distincto ordine librorum feudi Cujaccii.*
13 *Quod res debeant capi per principia, & de errore pragmaticorum.*
14 *Quomodo veniant intelligendi illi, qui dicunt, quod leges feudales sint receptæ ubique etiam in terris Ecclesiæ & in foro Ecclesiastico.*
15 *De differentia inter consuetudines, & Constitutiones Imperiales.*
16 *De differentiam in consulatu maris.*
17 *De legibus additis in Codicibus modernis.*
18 *De eodem, de quo num.* 10.
19 *De quibus feudis loquantur leges Lotharii, & Friderici.*
20 *De Constitutionibus Apostolicis super prohibita alienatione Castrorum, & bonorum jurisdictionalium.*
21 *Quod in statu Ecclesiastico leges feudales attendi soleant, attenta earum ratione, non autem ratione potestatis.*

DISC. CXXXV.

1 QUalis istius causæ sit facti series, ac status, habetur suprà, *disc.* 49. & in annotationibus ad eundem in hoc Supplemento sed quoniam ista causa in ulterioribus ejus disputationibus, occasionem dedit edendi discursum generalem, an leges, vel consuetudines feudales habeant, necne, vim legis in statu Ecclesiastico, præsertim super Constitutionibus Lotharii, & Friderici Primi super prohibita feudorum alienatione; idcircò sub ejusdem causæ nominæ, vel intitulatione in præsenti de hoc agitur dum quoad alia, quæ ad ipsam causam in particulari pertinent, agitur ubi suprà.

Dicebam itaque; quod sub judice lis est, quam ego indecisam relinquere volebam (cùm nil ad rem ejus decisio conferat) an feudorum introductio, & usus haberentur apud antiquos Romanos, ut una opinio credidit, vel in Italia provenerint à Longobardis, ut credit altera, sive à
2 Franchis, vel Germanis, dum hæc vocabula sub temporibus, & dominationibus respectivè Pipini; & Caroli Magni, ac Ludovici Pii, qui per Summum Pontificem evocati, venerunt in Italiam ad reprimendam Longobardorum temeritatem, ut alia opinio credit, & super quo, antiquioribus relatis, plura colligit Latr. *in theatr. feud. part.* 1. *dilucid.* 6. *cum seqq. usque ad fin.* ubi concludit, quod iste usus sit antiquus etiam apud Romanos aliasque nationes, quamvis sub diversis vocabulis, adeòut istud vocabulum feudi sit quidem barbarum, antiquis linguæ latinæ professoribus ignotum, unde propterea Longobardis, vel respectivè Germanis tribuitur, non autem quoad substantiam.

Quidquid enim sit de prædictis, quæ scholarum, & Academiarum congruum continere videntur pabulum pro exercitio ingenii; quoad ea, quæ ad forum practicum
3 pertinent, pro utili, ac proficuo effectu, de quo agebatur, illud certum esse advertebam, quod hæc introductio sequuta esset per multa sæcula ante Imperium Lotharii, & Friderici I. de quorum legibus ad rem agebatur, observando, quod tam sub Longobardis, quàm sub Franchis respectivè, hunc usum sub diversa forma adesse, convincenter, & clarè comprobare videtur usus loquendi antiquorum feudistarum, apud moderniores continuatus, & actus retentus, pluries in præcedentibus insinuatus, & præsertim magis ex proposito suprà, *disc.* 8. quod scilicet, quando explicantur feuda dividua, simultaneum concursum plurium successorum, & possessorum aamittentia, illa dicuntur juris, vel moris Longobardorum, quando verò individua, & singularia, uni tantùm personæ cum ordine primogenituræ convenientia, explicantur sub jure, vel more Francorum; ergo ad evidentiam patet, quod apud utramque nationem adesset iste usus, quamvis sub diversa specie, vel natura.

Super eis autem nullæ habebantur leges scriptæ, ut patet ex legibus Romanorum, & ex illis Longobardorum, dum neque in unis, neque in aliis, eorum mentio habe- 4
tur, & ex quo Larata ubi suprà *dilucid.* 13. reprobando opinionem, quæ hanc introductionem tribuit Longobardis, deducit argumentum, quod aliàs in eorum legibus de hac materia ageretur, & tamen in hoc idem author convincitur, quoniam subsistinendo dilucidatione ultima, quod sit introductio antiquorum Romanorum, non advertit, quod idem urget argumentum. Utcumque tamen sit, cer- 5
tum est, quod eorum respectu videatur cum jure non scripto etiam vario, quoniam in ipsamet Lombardia, & Liguria respectivè, ubi antiquiores feudistæ concordare videntur, fuisse primævam introductionem ad alias Italiæ partes postmodum dilatam, consuetudines erant variæ, dum aliæ erant Mediolani, aliæ Ticini, aliæ Cremonæ, aliæ Mantuæ, & aliæ Placentiæ, cum similibus, ut apud Cujacc. *initio primi lib. de feud.*

Istas verò consuetudines cùm eadem varietate inter 6
ipsas, post quamplura sæcula moderno tempore comparative, in scripturam redegerunt Gerardus, Nigrus, & Obertus de Bobio, qui supponuntur Senatores Mediolanenses sub præfato Friderico primo, ut comprobat Cujacc. ubi suprà, eosdemque licèt non expresso eorum munere, minùsque tempore in quo floruerunt, antiquiores, & primi earumdem consuetudinum interpretes, relati per Bald. *de feud. in proœm. n.* 4. concorditer admittunt, ac præsupponunt redactores hujusmodi consuetudinum in scripturam, quamvis posteà alii diversi aliquas alias adnotationes fecerint.

Cùmque Imperatores Germaniæ occasione adventus in Italiam, aliquas desuper fecerint Constitutiones, & præsertim super prohibita alienatione, de qua agunt enunciati Lotharius, & Fridericus, ac etiam super punitione rebellium, & pace Constantiæ, & aliis; atque tunc non haberetur usus typorum, sive impressionis, cujus inventio est re- 7
centior, minùsque usus legum Civilium, quarum inventio fuit circa eadem tempora; & in eodem sæculo duodecimo, in quo aliquod lumen, seu initium literarum haberi cœpit in Italia, quæ tunc erat penitus barbara, dum restitutio Reipublicæ literariæ etiam in omnibus aliis facultatibus isto sæculo duodecimo initium habuit, in quo fuit ejus infantia in sequenti anno decimo tertio adolescentia, & in decimoquarto florida juventus continuata in decimoquinto, in sequentibus annis decimo sexto, & currenti decimo septimo ejus virilitas; (nisi dicamus, quod in nos- 8
tro currenti inceperit senectus, quæ antiquæ morti, & corruptioni approximet ob nullam, vel modicam Principum applicationem super ejus cultura; unde adeò ignaviam, ac ignorantiam crescere vidimus) ideòque vivebatur cum exemplaribus manuscriptis, ut plurimum malè conceptis & inter se variis, unde prodeunt in omni facultate tot quæstiones, & contrarietates. Præsertim verò hujusmodi consuetudines feudales, & Constitutiones Imperiales respectivè, apud aliquos circumferebantur exemplaria sub unico libro, apud alios verò sub bino, atque juxta hanc posteriorem formam, postquam voluminibus Pandectarum, & Codicis adjunctum fuit alterum novellarum, sive authenticorum, conflatum ex novem collationibus, isti duo feudorum 9
libri adjuncti quoque fuerunt, eo modo quo in dicto Authenticorum volumine antiquæ impressionis cernitur sub nomine collationis decimæ, ut præsertim patet ex Bald. *in d. proœm. feudorum, ubi ex num.* 3. *usque ad num.* 17. disputat quæstionem enunciatam quoque suprà, *disc.* 1. *num.* 16. an ista collatio decima esset, nec ne authentica, & haberet vim legis, adeòut tanquam talis in omni foro obliget.

Quidquid autem sit de istius quæstionis veritate temporibus Baldi, & in aliis sibi proximis, quando magis ea vige- 10
bat; ubi etiam tenenda esset opinio, quam ipse substinet, quod esset authentica, & haberet vim legis, innixus præsertim authoritati Odofredi, cujus verba registrat; attamen id provenit, ut idem Odofredus asserit, cum quo Bald. per-

pertransit, ex moderniori provisione, & potestate Imperatoris Friderici II. qui fuit etiam Rex utriusque Siciliæ, & Author pro eo Regno sæpiùs enunciatæ Constitutionis, quæ incipit *Constitutionem Divæ memoriæ*, super eadem, longè tamen strictiori prohibitione alienationis feudorum, ut præsertim advertitur *eod. disc.* 49. quod scilicet dictus Imperator istam collectionem consuetudinum, & Constitutionum Imperialium respectivè miserit Bononiam illis Doctoribus, ut suis titulis aptarent, prout fecerunt in Ecclesia S. Petri, reducendo ad eam formam, quæ ut suprà legitur post dictum librum Authenticorum, sub dicto nomine decimæ collationis, & quod post hoc tempus fuit glossatum per Pileum, Ardizzonem, Jacobum de Ravenna, Jacobum de Belvisio, Odofredum, & Andream de Isernia, quos refert Bald. *in dict. præem. nu.* 4.

11 Atque hinc liquet, quod Baldus scripsit super hac materia feudali in ultima senecta post Iserniam, qui pariter scripsit circa ultima tempora ejus vitæ, dum reliquit illud opus imperfectum, tot suppressionibus indigens, ut patet ex Liparulo in ejus vita; atque ita verificari videtur illa traditio, quam dum essem scholaris, audivi in scholis Neapolis, quod Bald. vir celeberrimi nominis ob nimiam literatorum raritatem, & penuriam in eo sæculo, quando enunciata Respublica literaria adhuc erat in infantia, vel ad summum in prima adolescentia, evocatus Neapolim per Reginam Joannam II. ut super quadam gravi causa feudali consuleretur, confusus remansit in concursu Isernæ, unde propterea deinde studio hujus materiæ applicavit.

12 Sed quoniam ista collectio aliquos continebat, ut revera continet errores, illum præsertim, quod absque debita distinctione confunduntur consuetudines primo loco in scripturam redactæ per enunciatos Gerardum, & Obertum, & aliæ postmodum adnotatæ per diversos Doctores Mediolanenses, & alios, unà cum Constitutionibus Imperialibus. ob notabilem diversitatem temporum inter unam, & alteram speciem, ille doctus, & eruditus Cujacc. cum meliori distinctione materiam distinxit in quinque libros, quorum primus est Gerardi, duo posteriores sunt Oberti, quartus continet alias adnotationes diversorum, & quintus Constitutiones Imperiales, illas præsertim ad rem nostram dictorum Lotharii, & Friderici primi.

His itaque ita prænotatis, atque descendendo ad applicationem pro fine, vel effectu, ad quem ista series recensita
13 fuit; capiendo, ut docet, rem ab alto, & per ejus principia, non autem cum consueto modernorum pragmaticorum vitio, procedendo more cæcorum, qui trahuntur ad manus cum sola litera aliquarum authoritatum, omni penitus neglecto discursu, & ratiocinio.

Quatenus pertinet ad nostrum punctum, an scilicet dictæ leges feudales, & præsertim dictæ Constitutiones Imperia-
14 les super prohibita alienatione, haberent vim legum in statu Ecclesiastico, pro negativa, quam ego substinebam, probatione, plura exindè resultare dicebam; primò nempè, quod illi Authores relati per Fagnan. & alios, de quibus suprà, *disc.* 54. qui dicunt, quod leges feudales ubique sunt recepta, & habent vim legis etiam in terris Ecclesiæ, vel in foro Ecclesiastico, utpotè generaliter loquentes, atque ad hanc speciem non descendentes, intelligi possunt, ac debent de præfatis antiquissimis consuetudinibus, quas tanquam jam per plura sæcula receptas, & observatas in scripturam reduxerunt præfati Gerardus, & Obertus; sed non exindè inferri potest ad præfatas longè moderniores Constitutiones Imperiales restrictas ad territorium, & subditos ipsorum legislatorum, nullam jurisdictionem, & potestatem habentium in hoc Principatu, ex ea clara differentiæ ratione inter dictas antiquas consuetudines, & istas modernas Constitutiones, quod illæ acquirere potuerunt vim legum ex usu populorum, & ut tanquam tales ab antiquo receptæ fuerint, eo
15 modo quo habebatur de antiquis consuetudinibus, vel Capitulationibus artis maritimæ, seu navigationis, nuncupat. *Consolato del mare*, juxtà historiam recensitam *disc.* 107. *de credito, & alibi*, ac propterea non ex eo, quod in eodem volumine, dicto moderno tempore, in confuso tam consuetudines, quàm Constitutiones registratæ fuerint, inferri potest, quod sint ejusdem naturæ, & qualitatis, atque in hoc consistere advertebam pragmaticorum æquivocum, vel ineptiam.

Ad quod comprobandum, deducebam eadem, quæ in proposito dicti Consulatus maris advertuntur *eod. disc.* 107. *de credito*, quod nempè in moderna impressione voluminis dicti Consulatus ultrà ejus antiqua Capitula ordinata ante millesimum, ex opera impressoris continentur etiam aliquæ ordinationes Barchionenses, aliæque provisiones recentes, & locales, undè ignarum vulgus Pragmaticorum, procedendo de more cum sola superficie literæ, ad aliud non reflectendo, credit, quod istæ superadditiones contineant etiam Consulatum maris, ubique receptum pro lege, & authenticum, & tamen est error manifestus, ita à pari cum aliis considerationibus, quæ circa aliquas leges ex privata diligentia, vel potiùs temeritate Insertas in modernis Codicibus habentur *disc.* 1. *de servit. & disc.* 35. *de judicio & alibi*, ideoque generaliter ad hæc est reflectendum.

Secundò, quod retenta etiam opinione volentium, ut leges feudales eo modo ut suprà registratæ sunt post volumen Authenticorum, sint authenticæ, ut probant Surd. & alii relati suprà, *d. disc.* 1. *num.* 16. Attamen, ut patet ex Odofredo authore istius opinionis, cum quo pertransit Bald. ut suprà, sequutum est sub Imperio Friderici II. & ex ejus ordinatione; ideòque cùm iste Imperator, tanquam Sedis Apostolicæ, & Pontificiæ dignitatis acerrimus hostis, fuerit Imperio, ac Regnis privatus, ac etiam punitus anathemate, in quo obiit, non videtur quomodo ejus gesta, & ordinationes pro legibus in Principatu Ecclesiæ, vel in foro Ecclesiastico pro legibus recipi debeant; potissimè quia etiam Fridericus I. ejus avus Giballinæ factionis, author, ac protector, fuit etiam ejusdem farinæ, ut acta Alexandri III. aliorumque Pontificum illorum temporum docent.

Tertiò, clariùs quia eorundem Lotharii, & Friderici I. Constitutiones in litera expresè docent, quod fuerunt latæ 19
cum propriis feudatariis subditis, & super iis feudis, quę in Alemania, & in Italia sint de pertinentiis feudi.

Quartò, à subsequuto effectu, quod in plerisque leges feudales, & præsertim circa Clericorum incapacitatem non servantur, ut advertitur *eod. disc.* 49. *& in annot.*

Et quintò, quoniam esset redarguere Summos Pontifices 20
Sixtum V. & Clement. VIII. qui in Constitutionibus super prohibita alienatione Castrorum, & bonorum jurisdictionalium Status Ecclesiastici, & de qua prohibitione frequenter agitur suprà, præsertim *disc.* 66. *& seq.* rem novam ordinare professi sunt; ac etiam redarguere Rotam Romanam, quæ toties firmavit validos esse contractus ante dictas prohibitiones, & aliàs Pauli V. & Urbani VIII. & aliorum Pontificum respectivè esse validos, ut frequenter advertitur.

Et quamvis Isernia, & Afflict. alique Regnicolæ hujus- 21
modi Imperialium Constitutionum mentionem faciant, attamen ultrà quod nil id concludit, dum isti sunt Doctores Regnicolæ, & non loquuntur de Statu Ecclesiastico immediato, de quo agitur, advertebam quoque ad æquivocum, quoniam in Regnis, de quibus ipsi agunt, nulla subest necessitas recurrendis ad has Constitutiones Imperiales, ibi nullam habentes authoritatem, ex enunciatis *d. disc.* 1. *de servit. & alibi*, cùm adsit dicta Constitutio particularis, quę incipit *Constitutionem Divæ memoriæ*, longè rigorosior, sed more scriptorum advertunt, quod ista Constitutio Regni se conformat etiam Constitutionibus Imperialibus.

Prout suprà in annot. *ad disc.* 1. *in fine*, advertitur, his non adversari, quod in eo casu processum sit cum legibus feudalibus, quoniam istæ in eo casu considerandæ veniunt potius in ratione, quàm in authoritate, ut ibi latiùs.

Cùm sequentes decisiones in Sacra Romana Rota noviter emanatæ, non potuerimus apponere in Lib. IV. tit. de Emphyteusi jam impresso; ideo, utpotè materiam Feudalem respicientes, hoc loco adjungimus.

DECISIO SACRÆ ROTÆ ROMANÆ CORAM R. P. D. MUTO

In causa Nullius, seu Senogallien. Bonorum super Manutentione.

Lunæ 13. Junii 1695.

CAstrum Leonis, mediamque Turrim Miralbelli cùm aliis bonis, jurisdictionibus, & pertinentiis suis de directo Dominio Vener. Monasterii, seu Abbatiæ S. Laurentii in Campo, quæ prætermissis antiquioribus Investituris Dux Urbini Franciscus Maria de Ruere; deindeque Marchio Hippolytus, & demum anno 1621. Ducissa Livia ejus filia pro minimo, ac solito Canone, & pro se, filioque suo Principe Federico, & nepotibus masculis ex eo nascituris, & usque in ejus tertiam generationem renovari obtinuerant juxtà stylum, & consuetudinem Abbatiæ, per istius Ducissæ obitum, & per præmorientiam dicti Principis

cipis Federici devoluta, præsupponens claræ memoriæ Cardinalis Franciscus Barberinus tunc Abbas Commendatarius dicti Monasterii, eadem Bona de facto occupavit, per plureque annos possedit, quod triangularem controversiam excitavit inter ipsum, ac Serenissimam Victoriam Liviæ hæredem, & ex antedicto Federico filio neptem, Magnamque Ducissam Etruriæ in relata Investitura anni 1621. comprehensam, necnon Marchionem Hippolytum Lantem ex Lucretia nominatæ Liviæ Sorore ortum, immissionem ipsi in his Bonis privativè debitam contendentem, quæ cùm per specialem Commissionem à sanctæ memoriæ Innocentio X. reportatam huic Sacro, Supremoque Tribunali delegata extiterit, assumpta fuit coram bonæ memoriæ Meltio die 14. Martii 1647. super duplici, distinctoque dubio disputatio: *An præfato Marchioni Hippolyto, seu Magnæ Ducissæ Victoriæ in his Bonis danda esset immissio*, quæ resoluta remansit favore Magnæ Ducissæ, prout ex Decisionibus impressis penes Paitell. *in expedit. Caus. Civil. decis.* 35. *&* 36. Repropositа verùm Causa, & impugnante Abbate Commendatario solitum, seu consuetudinem immemorabilem recensita bona renovandi proximioribus ultimi investiti sub eodem Canone, dilata fuit resolutio, atque injunctum, ut super hujusmodi solito strictè informaretur, ac propterea compilatis desuper Processibus, ac compulsatis nonnullis juribus, cùm Partes postmodum absque ulteriori examine in Sacra Rota contentionem oretenus prævio assensu sanctæ memoriæ Alexandri VII. compromiserint in RR. PP. DD. Cajetanum, & Fanum, isti plenè, ac maturè discussis meritis Causæ, atque per spatium quatuor ferè annorum recognitis singulis Processibus super dicta immemorabili consuetudine, ac defensoribus utriusque Partis pluries auditis, Papæ retulerunt, investituram præfatam esse validam, & immissionem esse concedendam Magnæ Ducissæ Victoriæ, sicuti coram Meltio in Tribunali nostro decisum fuerat, injuncto onere Cardinali Commendatario, ut de fructibus usque tunc perceptis teneretur emere tot Bona annui redditus scut. 300. ad Beneficium Abbatiæ, & in hujusmodi laudi sequelam stipulata fuit solemnis Concordia ab eodem Pontifice in forma specifica confirmata, in qua dimissa fuerunt Magnæ Ducissæ Bona, & in ejus narrativa expresè habetur, quod *dicta Consuetudo* (sunt verba Concordiæ, summario Eminentissimi D. Cardinalis Medicei *Num.* 13. *lit. D.*) *postmodum plenè justificata fuit, tam particularis respectu ad Castrorum, & Bonorum per plura Instrumenta Investiturarum ab anno* 1303. *& ex enunciativa, quæ legitur in Investitura anni* 1493. *quam generalis respectu Abbatiæ, & Monasterii Sancti Laurentii, ac Mensæ Episcopalis Forosempronien. ac aliarum Ecclesiarum Status Urbini, quæ à* 200. *annis citrà renovaverunt pro eodem Canone, & pluries renovare coactæ fuerunt, ut ex Instrumentis, & juribus productis*; ac infrà *dicto Summ. sub lit. E.* subjungitur, quod nominati Judices Compromissarii eandem immemorabilem consuetudinem recognoverunt, referendo etiam Papæ merita Causæ, ibi: *Qui visis omnibus juribus utriusque partis, cognita probatione dictæ immemorabilis, & eorum Agentibus, Procuratoribus, & Advocatis pluries auditis, & causa, & illius meritis spatio fere quatuor annorum maturè discussis, oretenus partibus dixerunt, & Sanctissimo Domino Nostro Papæ retulerunt, Investituram præfatam esse validam, & Immissionem esse dandam Serenissimæ D. Magnæ Ducissæ*; ac ad ejusdem Concordiæ, & Transactionis observantiam Cardinalis Barberinus postquam renunciaverat liti ut suprà in Rota vertenti coram Meltio, strictissimè etiam successorum nomine, pariter quoad enunciata, sub obligatione Camerali se adstrinxit, *citato Summ. lit. N.* ibi: *invalidari, seu quomodolibet impugnari, & illius executio quomodolibet, & sub quovis prætextu; quoad præmissa, & conventa ad favorem Serenissimæ D. Magnæ Ducissæ nullatenus retardari possit, sed ad eius favorem, quoad omnia in instrumento asserta, enunciata, conventa, & promissa, executioni semper demandari debeat*; & infra *lit. O. quam Concordiam, Transactionem &c. cum omnibus, & singulis in hoc Instrumento contentis dictus Eminentissimus, & Reverendissimus D. Cardinalis Franciscus Barberinus uti Abbas, & perpetuus Commendatarius dicti Ven. Monasterii S. Laurentii in Campo, ac ejusdem Monasterii, & suorum successorum in eo nominibus &c. semper, & perpetuo rata, grata &c. observare promisit, & pro quibus &c. idem Eminentissimus Dominus Cardinalis Barberinus seipsum, ejusque in Abbatia Successores, & Abbates, ac dictum Monasterium S. Laurentii &c. in forma Camerae obligavit &c.*

Hujusmodi transactione secuta, statim Magna Ducissa Victoria facultati in eadem tributæ inhærens, possessionem relatorum Bonorum accepit, illamque continuavit ad annum 1689. quo tempore per actum inter vivos solemniter gestum eandem transtulit in Eminentissimum Dominum Cardinalem de Medices filium, atque in his, & aliis bonis in Statu Urbini degentibus, hæredem ab ipsa institutum præsentem, & acceptantem, adjecta constituti clausula, quam etiam repetiit in Codicillis, deindè conditis de anno 1693. eaque postmodum defuncta de anno 1649. dictus Dominus Cardinalis filius, ac hæres ad abundantiorem cautelam, & absque præjudicio possessionis sibi per Serenissimam Matrem ut supra translatæ, denuò possessionem apprehendit; & Eminentissimum C. Cardinalem Nigronum modernum Abbatem Commendatarium, tam coram R. P. D. Auditore Sanctissimi, quàm coram me interpellavit ad sibi renovationem concedendam *dicto ejus Summar. num.* 22. *&* 23. sed prætendens Eminentissimus Abbas, per dictæ Magnæ Ducissæ obitum factum fuisse devolutioni locum, neque Abbatiam ad renovandum teneri, seu compelli posse, renovationem repetitè postulatam denegavit, quod novam excitavit quæstionem inter d. D. Cardinalem Medicæum, & D. Cardinalem Abbatem Commendatarium, quæ cùm tandem prævia Commissione avocatoria à Tribunali A. C. manu Sanctissimi Domini Nostri signata, & mihi directa, delegata pariter fuerit Sacræ Rotæ in summarissimo possessorio, & petitorio, prout juris fuerit, appellatione remota, cum omnium DD. Voto decidenda, proposui in hodierna Audientia Dubium, *An, & cui sit danda manutentio*, quam PP. perpensis juribus hinc inde luculenter deductis, ac totius facti circumstantiis maturè pensatis, D. Cardinali Medicæo concedendam esse existimarunt.

Moti ex eo, quod ipse docet de anteriori possessione istorum bonorum acquisita, tam in Vita Magnæ Ducissæ Matris ex translatione sibi, ut dictum fuit, per eandem geminatè facta cum Constituti clausula, *quæ veram, & manutenibilem possessionem transfert*, ut advertit Rota *in recent. decis.* 335. *num.* 1. *part.* 9. in Forosempronien. Manutentionis 14. Januarii 1692. §. *Stetit decidendi* coram R. P. D. meo Molines, in Bononien. seu Imolen. bonorum 28. Januarii currentis annis, §. *De possessione* coram Reverendissimo Domino meo Decano, & in specie coram Martin. Andr. *dec.* 36. *nu.* 7. *ac decis.* 61. *nu.* 1. 2. *&* 7. quam statim secuto ejus obitu; propterea, licèt contra Dominum directum agatur, manuteneri in hac possessione debet, ad notata per Gratian. *disceptat. forens. cap.* 736. *nu.* 1. *cum seqq.* Mans. *consult.* 8. *num.* 3. de Luca *de emphyteus. disc.* 7. *& in Supplemento disc.* 61. *& disc.* 67. *utrobique num.* 2. Thomat. *decis.* 16. *num.* 1. Rot. post Marchesan. *de Commiss. part.* 1. *fol.* 959. *num.* 1. & apud Posth. *de manuten. decis.* 111. *&* 168. *in utraque num.* 1.

Absque eo, quod obstare visa fuerit asserta possessio Abbatis Commendatarii; nam actualiter capta, redditur posterior, & spoliativa, tamquàm de facto apprehensa, non citato D. Cardinali de Medices in possessione existente, per ea, quæ firmat Rota coram Mantica *decis.* 194. *per totum*, Martin. Andr. *decis.* 36. *n.* 8. Gregor. *decis.* 105. *n.* 20. Coccin. *decis.* 984. *num.* 6. Merlin. *decis.* 41. *nu.* 10. & Cell. *decis.* 15. *n.* 4. Proindeque nullatenus manutenibilis, vulgato *cap. licet causam* 9. *circa fin. de probat.* Bart. *in l. si duo, num.* 4. *ff. uti possidetis*, Rota coram Greg. *dec.* 449. *n.* 1. *& in rec. dec.* 433. *num.* 17. *part.* 13. *& dec.* 50. *n.* 2. *part.* 16. *& decis.* 140. *num.* 19. *part.* 18.

Nec civilis animo retenta pro recuperatione naturalis, secuto obito postremi investiti, opitulari potest Abbati Commendatario Domino directo; nam recepta communiter distinctio est, quod aut devolutio est omninò clara, & indubitata, eo quia constat de Dominio, & certo fine concessionis, quodque nulla competit exceptio, quæ impediat devolutionem, & consolidationem Dominii utilis cum directo, ac unionem possessionis naturalis cum civili, adeòut possessor dicatur in mera contumacia restituendi, & tunc nedum manutentio denegatur hæredi ultimi Emphyteutæ, sed illa conceditur Domino directo, quamvis possessionem apprehendisset authoritate propria, seu dd. requisita, vel eorum aliquod cessat, aut turbidum adhuc est, tuncque manutentio debetur emphyteutæ, aut illius hæredi, & successori, cui ad evitandos inanes circuitus, sola

sola possibilitas victoriæ, suique juris justificatio in petitorio judicio sufficit, ut interim eidem sit concedenda manutentio; nam ubi casus devolutionis non est omninò clarus, & indubitatus, hujusmodi possessor minimè debet ejus possessione de facto spoliari, juxtà distinctionem, quam faciunt Gratian. *discept. forens. cap.* 736. *numer.* 7. & 8. Fenzon. *ad Statut. Urb. cap.* 147. *num.* 24. Card. de Luca *de Emphyt. citato disc.* 7. *nu.* 3. & *in Supplemento disc.* 67. *nu.* 16. alter de Luca *de lin. legal. part.* 1. *art.* 22. *sub nu.* 2. §. *Recepta distinctio est*, Post. *de manut. observat.* 16. *num.* 41. *cum seqq.* Manl. *consultat.* 8. *nu.* 3. Adden. ad Gregor. *decis.* 105. *lit. A.* Thomat. *decis.* 16. *num.* 16. illamque semper amplexa fuit Rota, & signanter coram Mantic. *decis.* 194. *à nu.* 2. *ad* 12. ubi, quod prius examinari debeat, an possessio naturalis Domini directi sit reversa, & habeat locum pactum eam ingrediendi propria authoritate, in Ariminen. devolutionis 16. Februarii 1609. coram Sacrato pœnes Marches. *de Commiss. part.* 1. *fol.* 459. *num.* 1. & 2. pœnes Posth. *de manutention. decis.* 111. *num.* 8. & *decis.* 168. *num.* 8. & 9. *decis.* 227. *num.* 6. *decis.* 282. *num.* 7. *decis.* 336. *num.* 8. post Paitell. *in expedit. Caus. Civil. dict. dec.* 36. *num.* 34. & 35. *in recent. decis.* 421. *numer.* 22. *cum seqq. par.* 11. & *decis.* 54. *numer.* 21. *part.* 16.

In hypothesi, quidquid sit de terminatione lineæ, devolutio, vel excluditur, seu redditur prorsus dubia in hoc summarissimo possessorio, nam agitur de bonis ab immemorabili tempore semper renovatis, atque Ecclesiæ per laicos subjectis, seu appodiatis; ita quod D. Cardinalis Mediceus filius, & hæres Magnæ Ducissæ Matris ultimæ Emphyteutæ, probabiliter potest in petitorio Judicio renovationem sperare, tam juxtà hujusmodi solitum conforme etiam æquitati desumptæ ex literæ text. *in leg.* 1. §. *Permittitur, ff. de aqua quotid. & æstiva*, ibique Bartol. cæterique scribentes, Cald. *de jur. emphyt. lib.* 1. *quæst.* 8. *num.* 1. Gratian. *discept. cap.* 477. *num.* 17. Marescott. *lib.* 1. *var. resolut. cap.* 3. *numer.* 1. *cum seqq.* Rota coram Coccin. *decis.* 1145. *nu.* 1. *in recent. decis.* 317. *num.* 8. & 9. *part.* 9. *dec.* 306. *num.* 4. *part.* 13. *decis.* 66. *n.* 1. *part.* 15. & *decis.* 358. *n.* 2. *part.* 19. quàm attenta ponderata qualitate Bonorum, ut sunt text. *in l. quicumque, & l. fin. C. de omn. agr. deserti. lib.* 11. & *in cap. ad aures de reb. Eccles. non alien.*

Igitur cùm probabilis esset spes D. Cardinalis Medicei renovationem obtinendi, non poterat Abbas Commendatarius possessionem de facto præoccupare, neque civili possessione, ac reconsolidatione dominii utilis cum directo juvari, nam sola possibilitas renovationis, seu probabilis dubitandi occasio, quod competere potuisset, satis erat Domino directo se à possessione abstinendi, ac Domino Cardinali Mediceo, tanquàm proximiori, & hæredi ultimæ Emphyteutæ, atque etiam possessori, manutentionem obtinendi, ut de communiori sententia, quam firmant, Valasch. *consult.* 159. *num.* 29. *cum sequentib.* ubi subdit, non teneri illum, qui renovationem petit, discedere ab Emphyteusi, nam dimissa difficiliter renovatur à Domino, Cald. *de renov. lib.* 1. *quæst.* 10. *sub nu.* 17. §. *Ex quibus iustissimum est*, de Luca *de Emphyt. disc.* 7. *num.* 8. *in fin.* & *in Supplemento discurf.* 67. *num.* 2. & 15. *cum seqq.* Rot. apud Post. *de manutent. dec.* 111. *num.* 8. *in fin.* coram Bichio *decis.* 411. *num.* 2. ubi, quod eo tantùm casu conceditur manutentio Domino directo, quando incontinenti apparet, hæredem ultimi Emphyteutæ renovationem petere non posse, *in rec. decis.* 211. *num.* 3. *circa med. part.* 3. ubi, quod sicuti super renovatione facienda est discussio in petitorio, ita durante hujusmodi discussione, manutentio hoc interim danda est hæredi, in Senogallien. Bonorum 21. Junii 1684. §. *Verum* coram Cardinali Matthæjo, in qua licèt decreta fuerit Domino directo manutentio, tamen illa conditionatè concessa apparet, quatenus Emphyteuta intrà terminum duorum mensium renovationem non petierit, & novissimè in Eugubina, seu Senogallien. devolutionis 14. Januarii currentis anni, §. *His in articulo cum seqq.* coram R. P. D. meo Ursino; cui communiori sententiæ quidquam non obstat. Card. de Luca *disc.* 61. *de Emphyt. in Supplemento* asserens, quod, quoties prætensio renovationi non est clara, non competit hæredi ultimi Emphyteutæ manutentio, minùsque insistentia in re, cùm actio devolutionis esset clara, excepto verò renovationis turbida; nam quidquid sit de illius applicatione, contradicit opinioni tot Doctorum, & Sacræ Rotæ, & est sibimetipsi contrarius, nam oppositum præcedenter firmaverat *in dis.* 7. *num.* 8. *in fin.* & postea *in disc.* 67. *num.* 2. & 15. adeòut, cum consulendo scripserit ad opportunitate causarum, in proposito attendi non debet, sed quod Sacra Rota firmavit, Surd. *cons.* 403. *numer.* 83. & 84. Gratian. *discep.* 104. *n.* 56. Posth. *resol. Civil. num.* 35.

Quod autem in recensitis bonis adsit renovandi solitum, seu consuetudo, & quidem coactiva ab immemorabili tempore, patenter emergit ex confessionibus ipsorum Abbatum superlativam probationem constituentibus, & quidem in proportionatis actibus renovationum emissis, signanter in illa anni 1493. Summ. D. Cardinalis de Medices *numer.* 5. ubi asseritur, quod dd. Bona erant solita, & consueta concedi à tanto tempore, cujus contraria hominum memoria non existit, ac in subsequutis factis de annis 1502. 1573. & 1598. *d. Summ. numer.* 6. 8. 9. in quibus exprimitur, quod eædem fiebant juxtà consuetudinem, & stylum Abbatiæ; tales enim enunciativæ per Abbates emissæ in re adeò eisdem præjudiciali probant immemorabilem, cùm vim famæ potiantur, ex allegatis per Adden. ad Gregor. *decis.* 51. *numer.* 11. Rota *in recent. decis.* 245. *numer.* 32. *part.* 9. *decis.* 509. *nu.* 13. *cum sequentib. part.* 14. *decis.* 244. *numer.* 7. & 9. *part.* 16. & coram sanctæ memoriæ Alexandro VIII. *decis.* 125. *nu.* 2. & 3. & ista probatio importat etiam necessitatem coactivam, licèt Ecclesia renovare contenderet, Bald. *in Authent. si quas ruinas sub num.* 6. *versic. secundo de Sacrosanct. Eccles.* Jas. *in l. fin. sub num.* 35. *Cod. de jure emphyt.* Bero. *cons.* 116. *num.* 4. *lib.* 1. Corn. *cons.* 250. *num.* 3. *versic. tamen stante consuetudine lib.* 3. Gozadin. *cons.* 75. *num.* 18. *sub princip. versic. quia potest*, Rota *decis.* 98. *nu.* 9. apud. Salgad. *Labyrint. creditor.* & *in decis.* 11. *part.* 2. *recentior.* imò quando etiam Ecclesia vult pro se retinere, Fulgin. *de emphyt. tit. de renovat. quæst.* 1. *num.* 30. *in fine*, Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 30 *ad fin. versic. quod intelligitur*, ubi testatur, sic coram ipso fuisse decisum in Rota.

Ulteriùs, & quod tollit omnem dubietatem, in relata Concordia inita inter Magnam Ducissam Victoriam, & Cardinalem Barberinum tunc Abbatem Commendatarium, hæc immemorabilis, & coactiva consuetudo renovandi narratur, ac confitetur inter Partes, ut ex verbis in principio expressis, & quod magis est, recognita fuit per RR. PP. DD. Cajetanum, & Fanum Judices Compromissarios, ex Processibus, aliisque juribus tunc compilatis, ac compulsatis, eademque attenta Cardinalis Barberinus Commendatarius, cæteroquin acerrimus Propugnator jurium suæ Abbatiæ, quorum defensionem strenuè susceperat, tam in Tribunali nostro substinendo litem, quàm quadriennio circiter coram Judicibus Compromissariis, deindè controversiæ, ac liti renunciavit, consentiendo, Magnam Ducissam hæc bona possidere, ac ex fructibus hoc medio tempore per ipsum perceptis emi tot bona annui redditus scut. 300. ad commodum Abbatiæ; ex qua quidem Concordia adeò qualificata non potest hæsitari de vera, & concludenti probatione immemorabilis, etiam coactivæ, ut eleganter Rota *in recent. decis.* 271. *num.* 15. *in fin. cum seqq. part.* 10. & post Salgad. *in labyr. cred. decis.* 28. *nu.* 9. Atque afficit nedum Cardinalem Barberinum tunc confitentem, sed & ejus in Abbatia Successores, stante confirmatione Apostolica dictæ Concordiæ per sanctæ memoriæ Alexandrum VII. facta, in qua cùm fuerit insertus illius tenor, ut confirmatio dicatur ex certa scientia, ad gloss. *in cap. Pastorali*, §. *præterea, verbo ex certa scientia de offic. delegat.* Rota *in recent. decis.* 157. *num.* 7. *part.* 6. & coram Bichio *decis.* 57. *num.* 4. ligat etiam successores, potissimè cùm transactio ipsorum etiam nomine gesta fuerit, ut respondit Alexander III. *in c. veniens de Transact.* ibique *gloss. sub verbo confirmatam*, Ferrett. *cons.* 230. *sub num.* 2. Adden. ad Gregor. *decis.* 152. *nu.* 4. Rota *in rec. decis.* 159. *n.* 4. *part.* 1. *decis.* 220. *n.* 29. *part.* 7. *dec.* 256. *num.* 3. *part.* 8. *decis.* 271. *num.* 14. & 15. *part.* 15. Royas *decis.* 335. *num.* 3. Merlin. *decis.* 480. *num.* 1. Cels. *decis.* 68. *num.* 2. & 3. Bichio *decis.* 57. *num.* 5. & *decis.* 70. *nu.* 1. & 2. Cerr. *decis.* 162. *numer.* 8. & in Romana Funeralium 4. Martii præteriti, §. *Quid illa unita*, coram R. P. D. meo Molines; quin turbet, quod in relata confirmatione Apostolica legatur clausula; *citra innovationem, aut extensionem antiquarum Investiturarum*; nam hujusmodi clausula nihil obsistit huic immemorabili stylo renovandi ab antiquis Investituris etiam desumpto, & per transigentes confesso, respectu cujus non innovantur, minusque extenduntur antiquæ Investituræ.

Neque hujusmodi confessio immemorabilis soliti emissa in memorata Concordia tam maturè, ac circumspectè gesta prætendi potest erronea; ultrà quod enim obstat generali regula, quod error debet plenè, & concludenter pro-

probari per claras, & præcipuas probationes, Bart. *in l.* 2. *num.* 10. *Cod. de jur. fisci lib.* 10. Rota coram Greg. *decis.* 220. *num.* 4. coram Royas *decis.* 73. *num.* 4. in proposito nedum talis probatio non concurrit, sed potiùs error removetur, ex quo confessio multipliciter adminiculatur; & signanter ex qualitate, ut infrà, Baronum, quod fuerunt de illis per laicos Ecclesiæ appodiatis ex Investituris illorum incœptis ab anno 1303. ex dd. enunciativis emissis in Investituris annorum 1573. 1598. & 1621. ex lapsu quatuor, & ultrà sæculorum, quibus numquam apparet Abbates, tam Monasteriales, quàm Commendatarios, bona pœnes se retinuisse, sed semper eadem renovasse, nec non ex processibus desuper compilatis, & per dd. Judices compromissarios recognitis, ex laudo in istius immemorabilis solliti sequelam emisso, & per partes mediante dicta Concordia specialiter omologato, ex Confirmatione Apostolica sanctæ memoriæ Alexandri VII. atque demum ex probitate Cardinalis Francisci Barberini tunc Abbatis Commendatarii transigentis, & confitentis, quem verisimile non est, præjudicare voluisse juribus suæ Ecclesiæ, quando contrà Magnam Ducissam illorum defensionem susceperat, atque acriter litem in Tribunali nostro, ac discussionem quattriennio circiter coram Judicibus Compromissariis substinuerat, ut de aliis Præsulibus dixit Rota *in rec. decis.* 329. *nu.* 8. *part.* 9. *decis.* 809. *num.* 17. *et* 18. *part.* 18. & in Marsicana, seu Nullius Beneficii 7. Junii 1686. §. *Duplici alia in fin.* coram Reverendissimo Turonen. & in Firmana jurisdictionis 14. Junii 1688. §. *Minus obstat*, coram bonæ memoriæ Rondinino, ut confessio ex his adminiculis suffulta nullo modo dici possit erronea, quinimò, præclusa etiam confirmatione Apostolica, liget tam Abbates confitentes, quàm ejus successores, ad gloss. *in c. dudum il secondo*, ibique Doctores *de elect.* latè de Angelis *de Confess. lib.* 3. *quæst.* 2. *numer.* 6. Rota coram Dunozetto Sen. *decis.* 215. *num.* 6. coram Caritll. *dec.* 126. *num.* 3. coram Gregor. *decis.* 506. *pariter n.* 3. coram Cardin. Cerro *decis.* 161. *num.* 6. *et in recent. dec.* 340. *num.* 6. *et* 7. *part.* 15. Vel saltem dum error non est clarus, sed disputabilis ex prædictis, dici non potest, quod deficiat in hærede spes renovationem obtinendi, & quousque in petitorio decisum sit, prædictam confessionem esse erroneam, retardari non debet manutentio, ut notat Posthumus *de manuten. observat.* 65. *nu.* 12. Rota *decis.* 205. *in fine*, coram Seraph.

In nihilo refragante, quod Abbates pro tempore post terminatas lineas Investitorum bona concesserint personis extraneis, cùm primo loco investiverint Ranaldum Brunfort, secundo illos de Castracanis, & tertio DD. de Ruvere, ut si dicta immemorabilis consuetudo renovandi extaret, proximiores investiti fuissent; quoniam non exinde excluditur, quod Castracani fuerint proximiores de Brunfort, & ab illis ad Familiam DD. Ruvere Bona transiverint per viam alienationis in hoc casu licitæ consentiente Domino directo, etiam in præjudicium proximiorum, Cald. *de jur. Emphyt. lib.* 1. *qu.* 5. *nu.* 3. Rota *in recent. decis.* 357. *nu.* 83. *par.* 11. & *decis.* 218. *num.* 13. *part.* 16. quodque hi omnes non essent hæredes ultimi investiti, prout talis exclusiva probatio errorem alleganti incumberet, & insuper non probatur, proximiores instetisse pro renovatione, adeòut iis non instantibus valeat Dominus directus etiam renovare adstrictus, alterum investire, Rota coram Merlin. *decis.* 353. *n.* 54. ubi concordant.

Minus adversantur pacta adjecta in antiquis renovationibus, seu investituris, in quibus Emphyteuta renunciasse præsupponitur cuilibet consuetudini, aut præscriptioni etiam longissimi temporis cogendi Dominum ad renovandum, ac facultatem Abbatibus tribuisse possessionem bonorum propria authoritate accipere, & illa retinere, vel aliis concedere etiam ad exclusionem hæredis ultimi investiti; nam omisso, quod in quamplurimis renovationibus talis potestas non legitur concessa Domino directo, in novissima concessione anni 1621. de cujus terminatione disputatur, facultas videtur Abbati Commendatario tributa dumtaxat in casu, quo res devolveretur ob Canones non solutos, vel ob pacta non servata, aut aliàs propter similem casuitatem ex commisso, ibi: *Si aliquo tempore res, & bona prætacta ad eamdem Abbatiam devolveruntur per Canonem non solutum, vel pacta non servata, aut aliàs, &c. Summ. D. Card. Medicei n.* 10. *lit. L*, Quod est conforme dispositioni juris, nam renovatio non debetur, quando res devolvitur ob commissum, & sic ob culpam emphyteutæ, Surd. *cons.* 181. *num.* 19. & *seqq.* Gratian. *discept.* 88. *num.* 31. Fulgin. *de jur. emphyt. tit. de renovat. quæst.* 1. *num.* 15. Rotam coram Duran. *decis.* 351. *num.* 3. & *in recent. decis.* 218. *num.* 7. *part.* 16. & *decis.* 107. *num.* 1. *part.* 17. & non excludit immemorabilem renovandi in casum, ut hic; terminationis lineæ, qui sub altero devolutionis ob commissum minimè comprehenditur, in specie Marescott. *variar. resolut. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 25. *in fine*, benè Rota coram Seraphin. *decis.* 610. *numer.* 2. *cum seqq.* Non attenta illa dictione, *aut aliàs*, nam est repetitiva similimum qualitatum, quam, & dolum emphyteutæ involventium, non autem se extendit ad casum terminationis lineæ prorsus diversum, Barbos. *dict.* 26. *num.* 2. *cum sequentib.* Surd. *decis.* 274. *numer.* 4. Sperell. *decis.* 156. *sub numer.* 41. & *seqq.* Rota coram Priol. *decis.* 221. *num.* 6. & *decis.* 378. *num.* 14. ac coram Coccin. *decis.* 444. *num.* 3. Neque obsistentibus antiquioribus investituris, in quibus legitur pactum utrumque casum amplectens, quia eædem in hac parte nullum sortitæ fuerunt effectum, nam Abbates numquam pro se ipsis bona retinuerunt, sed semper renovarunt, etiam pro parvo Canone, prout ostendunt quatuor investituræ annorum 1493. 1573. 1598. & 1621. ac recognoverunt Judices Compromissarii, qui nihilominùs immemorabilem consuetudinem adfuisse retulerunt, ac laudarunt, & Cardinalis Franciscus Barberinus, cui hæc omnia innotuerant, nedum liti renunciavit, sed quod magis est, in concordia hanc immemorabilem consuetudinem confessus fuit, ipsamque concordiam cum omnibus enunciatis, etiam successorum nomine observare promisit; renunciatio verò consuetudini, & præscriptioni etiam longissimi temporis non comprehendit immemorabilem, quæ est speciali mentione digna, plenè Cancer. *variar. resolut. part.* 3. *cap.* 4. *numer.* 39. *cum seqq.* & Rota coram Coccin. *decis.* 864. *num.* 4. & 5.

Rursus dicta immemorabilis nec excluditur ex renunciatione investituræ, quam Dux Franciscus Maria Junior cum sororibus fecit anno 1598. in manibus Abbatis tunc temporis, ut ex hac remissa censeatur immemorabilis renovandi, ex *decis.* 357. *num.* 88. & *seqq. part.* 11. & *decis.* 202. *num.* 4. *part.* 18. Quoniam renunciatio facta non fuit ab ultimo investito, neque agitur de renovatione occasione devolutionis, in quibus terminis loquuntur decisiones in objecto adductæ, sed de renovatione sequuta ad solum finem, & effectum, ut per dominum directum fieri posset renovatio, quod non tollit immemorabilem consuetudinem renovandi tunc vigentem, præsertim in præjudicium D. Cardinalis Medicei, qui renovationem non petit tamquàm hæres, seu proximior dicti renunciantis, sed Magnæ Ducissæ Matris ultimæ investitæ.

Istamque consuetudinem immemorabilem super his bonis jurisdictionalibus nec tollit dicta Constitutio sanctæ memoriæ Urbani VIII. in ordine 51. nam eadem solùm prohibet, renovationes in his bonis fieri sine Beneplacito Sedis Apostolicæ, ut explicat Rota post Salgad. *in Labyrint. credit. decis.* 28. *num.* 15. §. *Minus obstat cum seqq.* & *decis.* 29. *numer.* 23. *in fin. ac numer.* 24. & ita cum Dominus Cardinalis Mediceus habeat Beneplacitum sanctæ memoriæ Clementis X. relatum in ejus *Summar. n.* 26. eidem Constitutio non obstat, ut advertitur in mox citatis decisionibus.

Quo verò ad qualitatem bonorum, quod sint de illis Ecclesiæ per laicos ut supra appodiatis, seu subjectis pro reportandis ipsorum conservatione, & defensione, resultare visum fuit, tum ex minima recognitione duorum solidorum, sub initio conventa ratione Canonis pro bonis jurisdictionalibus, & redditibus valdè consideralibus, tum ex firmata consuetudine immemorabili renovandi, tum etiam ex peculiari conventione, seu provisione contenta in investitura anni 1303. *Summar. D. Cardin. de Medices num.* 1. *lit. D*, quod si inter hæc bona reperirentur aliqua ad concessionarios spectare, intelligerentur donata, juncta præsertim obligatione desuper ab Ecclesia suscepta, defendendi, & authorizandi bona ab omni prætensione hominum in judicio, & extrà, quæ sonat in tutelam, & protectionem, ac famam hujusmodi appodationis. Non subsistentibus præsupposita concessione istorum bonorum per Ottonem Imperatorem Ecclesiæ facta, ac sententia Episcopi Fanen. seu Brevibus Gregorii IX. Gregorii XI. & Leonis X. cùm documenta desuper exhibita sint informia, & tamquam talia nullum gradum probationis constituant in contrarium, Rota coram Pamphil. *decis.* 586. *num.* 6. & coram Bich. *decis.* 33. *n.* 32.

Sed quatenùs prædicta dubium aliquod paterentur in peti-

petitorio, sufficiunt tamen, & superabundant ad favorem Domini Cardinalis Medicei in hoc summariissimo judicio manutentionis, ex superiùs allata regula, quod sola renovationis possibilitas, seu probabilitas sufficit ad manutenendum in possessione hæredem ultimi investiti, & quia exceptiones contra hanc immemorabilem consuetudinem ut supra firmatam oppositæ, petitorium respiciunt, inefficaces proindè remanent manutentionem, atque aliud privilegiatum remedium eidem impediendi, Rota *in d. decis.* 36. *n.* 43. & 47. post Paitell. & coram Bichio *decis.* 670. *nu.* 24.

Ex his itaque frustraneum PP. censuerunt examen assumere; an etiam in prædictis bonis competat Domino Card. de Medices renovatio vigore alterius Brevis sanctæ memoriæ Urbani VIII. prohibentis singulis Ecclesiis Status Urbini bona etiam jurisdictionalia retinere, eosdemque coarctantis ad renovandos hæredes ultimi investiti, de quo penès Paitell. *in expedit. in caus. civil. decis.* 7. & meminit Cardin. de Luca *de emphyt. disc.* 5. & 8. Rota *in recent. decis.* 90. & 154. *part.* 15. ac coram Celso *decis.* 192. *num.* 3. Animadvertens tamen ex hoc capite nec denegandam pariter dicto D. Cardinali manutentionem, cùm deducta per Defensores Abbatis Commendatarii pro declinanda dispositione hujus Brevis altiorem exquirant indaginem ad opportunum petitorii judicium propterea remittendam, nam licèt firmare conentur, Breve non comprehendere, tam hæc bona, cum ante illius publicationem essent in recensita lite inter Magnam Ducissam, & Cardinalem Barberinum, & extra Statum Urbini existant, quàm dict. Dominum Cardinalem de Medices tamquam forensem; replicant tamen è contra Scribentes pro D. Cardinali, quod respectu bonorum prædicta lis remanserit per Concordiam extincta, ut facto loco novæ devolutioni, renovatio fit concedenda, & existentia bonorum extra Statum Urbini desumpta ex nonnullis enunciativis, quod sint in Diœcesi Fanen. destruatur ex aliis, quod existant in Diœcesi Senogallien. magis recognoscendis in petitorio judicio.

Quo verò ad Dominum Cardinalem, quod similis forensitatis objectio data etiam aliàs fuerit Magnæ Ducisse, & per Rotam ad petitorium remissa, ut *in d. decis.* 46. *nu.* 43. post Paitell. quòdque habitatio, seu domicilium sufficiens ad fruendum beneficio relati Brevis, Urbani, ex Rot. *in rec. decis.* 99. *in fine part.* 15. in eodem D. Cardinali concurrat ratione Cardinalitiæ Dignitatis, quam substinet, in vim cujus sit perpetuò addictus Romanæ Curiæ, in qua retinet Palatium apertum, & instructum, & ab eadem Curia abesse non possit absque licentia Papæ per notam Constitutionem sanctæ memoriæ Innocentii X. in ordine 15. *Bullar. tom.* 5. ut licentia desuper obtenta concurrente dici debeat in Curia domicilium habere, juxtà deducta per Gratian. *discept.* 484. *nu.* 16. *cum seqq.* Cardin. de Luca *de Regal. disc.* 73. *numer.* 11. Laurentio *decis. Avenion.* 240. *numer.* 4. & 5. Rotam *in recent. decis.* 188. *numer.* 7. & *seqq. part.* 17. & *decis.* 90. *num.* 5. & 6. & *dec.* 431. *num.* 1. *cum seqq. part.* 18. Omnemque difficultatem submoveri ex dispensatione obtenta per Breve sanctæ memoriæ Clementis X. vigore cujus Dominus Cardinalis licèt forensis habilitatus fuit ad recipiendam istorum bonorum renovationem, quod Breve licèt directum fuerit Abbati Commendatario cum verbis, *possit, & valeat renovationem facere*; nihilominùs dispensatio prætendi nequeat facultativa Abbatis, sed simplex, & absoluta, nam ex superiùs adductis, Abbas renovare tenetur ab immemorabili, ut secundùm hanc subjectam materiam hujusmodi verba necessitatem importent, ex Aretin. *in leg. Gallus sub num.* 3. *ff. de liber. & posth.* Gratian. *discept.* 630. *nu.* 6. Cyriac. *controv.* 548. *num.* 15. & *controv.* 689. *nu.* 122. Surd. *decis.* 268. *nu.* 13. Rot. *in recent. decis.* 48. *num.* 6. *part.* 2. & coram Dunozetto Jun. *decis.* 242. *n.* 5. ut ex his replicationibus ambigendum non veniat Brevis Urbani articulum exquirere altiorem indaginem, & proindè manutenendum in possessione hæredem ultimi investiti ex superiùs firmatis.

Quæ omnia removere non valuit præsupposita incompetentia actionis realis in Domino Cardinali Mediceo pro petenda renovatione, nam contrarium ostenditur; quidquid enim sit de renovatione debita vigore pacti, seu æquitatis, quoties, ut in hypothesi, renovatio petitur in vim consuetudinis immemorabilis habentis efficaciam Legis, Statuti, vel alterius cujuscumque Tituli melioris de Mundo, ad Bald. *in Auth. si quas ruin. num.* 4. *C. de Sacrosanct. Eccl.* Andreol. *controv.* 145. *num.* 49. Fulgin. *de jur. emphyt. de renovat. quæst.* 1. *num.* 30. *in fin.* Rot. *in recent. decis.* 11. *nu.* 2. *cum seqq. part.* 2. & in specie coram Coccin. *dec.* 1609. *num.* 1. hoc enim casu cùm ex imperio Legis, vel Statuti oriatur fortior parendi obligatio, competit etiam actio realis, seu rei persecutoria, ut ex theorica Bartol. *in l.* 1. §. *Permittitur, ff. de aqua quotid.* punctualiter distinguendo tradunt Card. de Luca *de emphyt. disc.* 67. *nu.* 16. & 17. Rota discussio maturè articulo coram Ninot. *decis.* 48. *nu.* 10. *cum seqq.* coram Priol. *decis.* 287. *nu.* 20. & 21. *dec.* 132. *nu.* 8. *cum seqq. part.* 14. *decis.* 81. *nu.* 42. & *seqq. part.* 19. Et novissimè in Eugubina, seu Senogallien. devolutionis 14. Januarii currentis anni, §. *Hæc namque est differentia cum seqq.* coram R. P. D. meo Ursino, ubi de ratione, & in fortioribus terminis, nam in illius casu Dominus directus possidebat authore Prætore in vim mandati de associando confirmati per aliud de manutenendo, & nihilominùs hæres ultimi investiti post longam possessionem Domini directi reintegrationem obtinuit in actione reali.

Demùm minoris ponderis deregitur altera exceptio fundata super concursu ad renovationem Domini Principis Lantes, & forsan aliorum, ut dum discutienda sint concurrentium jura, hoc interim manutentio dari debeat Abbati Commendatario Domino directo, tum quia hodie quæstio est super articulo simplicis manutentionis, in qua, cum D. Cardinalis Mediceus possideat, habeatque pro se immemorabilem renovandi, ac sit filius, & hæres Magnæ Ducissæ postremæ, investitæ manutentionem obtinere debet, posthabitis, seu remissis concurrentium exceptionibus ad petitorium, ut in specie Rota *d. decis.* 46. *nu.* 47. Post Paitell. Tum etiam, quia dictus D. Princeps, & alii in Tribunali nostro non sunt in causa, sed tantùm ex prætensoribus, D. Cardinalis Mediceus pro manutentione instat, ut eidem propterea liceat bona retinere ad exclusionem Ecclesiæ Dominæ directæ, cui nullum præjudicium generatur, potiùs unum, quàm alterum renovandi, exemplo plurium ad fideicommissum vocatorum, ut si unus tantùm compareat, eidem bona relaxantur, juxtà modum, de quo Surd. *consil.* 359. *num.* 15. *cum seqq.* Rota coram Durano *decis.* 448. *n.* 10. coram Royas *decis.* 378. & *in recent. decis.* 318. *num.* 4. *cum seqq. part.* 17.

Et ita manutentionem D. Cardinali Mediceo concedendam esse PP. omnes suffragantes autumarunt, auditis partibus acerrimè hinc inde informantibus.

DECISIO SACRÆ ROTÆ ROMANÆ CORAM R. P. D. MUTIO

In causa Nullius, seu Senogallien. Bonorum super Manutentione.

Mercurii 23. *Januarij* 1697.

DEfuncta de anno 1649. Serenissima Victoria de Ruvere Magna Ducissa Etruriæ, postrema in investitura Castri Leonis, ac medietatis Turris Mirabelli, cum pertinentiis, & jurisdictionalibus suis comprehensa, statim super his bonis acerrima judicialis contentio suborta extitit, inter Eminentissimum, & Reverendissimum Dominum Cardinalium Nigronum, uti Abbatem Commendatarium Monasterialis Ecclesiæ Divi Laurentii in Campo Dominæ directæ, manutenere postulantem ex capite prætensæ devolutionis, & Eminentissimum, ac Reverendissimum Dominum Cardinalem Mediceum antedictæ Magnæ Ducissæ filium, atque heredem, pro investiturræ renovatione pluries instantem, & ultò riùs pro manutentione in anteriori possessione per duplex constitutum, vivente adhuc Magna Ducissa, sibi translata, necnon postmodum actualiter apprehensa; qua controversia in hoc Supremo Tribunali, Dominis omnibus videntibus, definienda per Sanctissimum Dominum Nostrum mihi delegata, dedi dubium in audientia diei 13. Junii 1695. an & cui sit danda manutentio, favorabileque responsum obtinuit Dominus Cardinalis Mediceus, sed decisionis editæ fundamentis ad novæ disputationis trutinam revocatis in Rota 11. Maji subsequentis, cùm tunc suspensa fuisset resolutio, solùmque dictum, quod ponerentur hinc inde jura in actis, hodie DD. mei, prævio quo decet studio, in hac gravissima causa veritatem sedulò inquirentes, censuerunt persistendum esse in decisis.

Debita sanè visa fuit iterùm manutentio Domino Cardinali Mediceo, nam docet de ejus anteriori possessione controversorum bonorum, ac uti proximior, & hæres Magnæ Ducissæ Matris renovationem sperare probabiliter potest, quo casu cùm jus devolutionis, seu ammensationis favore Eccle-

Ecclesiæ Dominæ directæ reddatur dubium, & litigiosum, quousque in petitorio judicio discutiatur, an renovatio competat, necne, talis proximior, aut hères in sua possessione præcedenter acquisita venit conservandus, juxtà veriorem opinionem, de qua Corn. *cons.* 193. *numer.* 3. *lib.* 3. Giovagnon. *cons.* 44. *num.* 2. *lib.* 2. Gabr. *consil.* 67. *num.* 17. *lib.* 2. Valasc. *consult.* 157. *à nu.* 29. Urceol. *consult.* 33. *nu.* 18. Pinheyr. *de cens. & emphyt. part.* 2. *disp.* 7. *sect.* 1. *sub nu.* 12. Posthum. *de manutent. observat.* 16. *numer.* 42. 47. & 48. Concliol. *ad Stat. Eugubin. lib.* 2. *rubr.* 76. *in addit. ad Bull. Gregor. XII. num.* 130. Cardin. de Luca *de emphyt. disc.* 7. *nu. fin.* alter de Luca *de lin. legal. part.* 1. *art.* 25. *nu.* 2. Flores de Men. *in addit. decis.* Gam. 4. *num.* 2. *circa med.* Pinheyr. *dec.* 31. *num.* 8. & *decis.* 128. *num.* 1. *circa fin.* Thomat. *decis.* 16. *num.* 16. Adden. *ad decis.* 131. *à num.* 88. *usque ad* 100. *par.* 8. Rota coram Martin. Andr. *decis.* 36. *nu.* 6. *cum seqq.* & *dec.* 61. *num.* 7. coram Gregor. *decis.* 105. *numer.* 12. coram Cels. *decis.* 15. *num.* 5. *cum seqq.* coram Priol. *decis.* 218. *numer.* 15. coram Cert. *decis.* 70. & *decis.* 673. *utrobique num.* 16. penès Posthum. *de manutent. decis.* 111. *num.* 8. *decis.* 168. *numer.* 9. *decis.* 283. *num.* 7. & *dec.* 646. *num.* 68. ac in Eugubina, seu Senogallien. Bonorum 27. Junii 1695. §. 3. coram clar. mem. Card. Taurusio.

Absque eo, quod Dominus Abbas Commendatarius, cum devolutionem claram prætendebat ob concursum trium æquisitorum, scilicet non controversi dominii directi, identitatis bonorum, & extinctionis lineæ, valeat opponere, necesse esse in hoc casu jus certum, & indubitatum renovationis. Quandoquidem, quidquid dixerit Cardin. de Luca sibi contrarius *in citat. disc.* 7. *pariter de emphyt. numer. fin.* cæteri omnes DD. admittunt, ac Suprema Tribunalia observant, satis esse, quod judex omnibus consideratis credat probabiliter posse hæredem, vel proximiorem ultimi investiti prætendere, & obtinere renovationem, ex quo per talem probabilem spem devolutio est solùm revocabiliter sequuta, & suspenditur illius effectus consistens in irrevocabili consolidatione, usque dum declaretur in petitorio nullam deberi renovationem hæredi, vel agnato ultimi emphyteutæ, ita Valasc. *consult.* 157. *à num.* 29. Card. de Luca *de emphyt. dicto disc.* 7. *num.* 8. *in fin. & in supplement. disc.* 62. *num.* 2. 15. & 16. Pinheyr. *de cens. & emphy. dicta par.* 2. *disp.* 7. *sect.* 1. *sub num.* 15. ubi id passim in Tribunalibus admitti, Gam. *decis. Lusitan.* 333. *per tot signanter numer.* 4. & 5. ubi testatur ita fuisse judicatum. Pinheyr. *dicta decis.* 31. *nu.* 8. Rota post Mangil. *de subhastat. decis.* 100. *num.* 3. *versic. ex alio etiam*, pœnès Posthum. *de manuten. decis.* 111. *nu.* 8. *in fin.* coram Mantic. *decis.* 194. *num.* 3. & 6. Bich. *decis.* 411. *num.* 1. 2. & 21.

Constat siquidem de anteriori possessione Domini Cardinalis Medicei, tam ex geminis Constitutis in vita Magnæ Ducissæ Matris expletis, altero de anno 1689. per actum inter vivos, alteroque in Codicillis sub anno 1693. transferentibus statim veram, & manutenibilem possessionem bonorum etiam feudalium, ac emphyteuticorum favore proximioris, seu hæredis probabiliter renovationem sperantis, Ancharanus *consil.* 63. *nu.* 4. Tiraquellus *de Jur. Constit. possess. part.* 3. *num.* 5. & 6. Valasc. *de jur. emphyt. qu.* 10. *num.* 10. *versic. nec etiam, & quæst.* 18. *num.* 20. Rota coram Martin. Andr. *decis.* 61. *num.* 1. & 2. & in Forosempronien. Manutentionis 13. Aprilis 1693. §. *Similique modo cum seqq.* coram Reverendissimo Zamoren. tametsi Constituens fuisset ultimus in investitura, & in eadem legeretur adjecta prohibitio alienationis, quia in proximiorem, seu hæredem probabiliter renovandum, præventiva possessionis translatio substinetur, ex adductis per Bartol. *in leg. si domus*, §. *fin. in fin. ff. de legat.* Clar. *in* §. *emphyteusis quæst.* 14. Corbul. *de tur. emphyt. tit. de caus. privat. ob alien. irrequisit. Domin. fact. limit.* 6. *num.* 1. & 2. Fulgin. *de jur. emphyt. tit. de alienat. quæst.* 1. *num.* 193. *cum seqq.* Rota coram Coccin. *decis.* 611. *numer.* 3. & coram Pamphilio *decis.* 658. *numer.* 2. quamvis sufficeret, ad hoc ut Constitutum, operetur articulum esse dubium, Rota coram Bichio *decis.* 426. *numer.* 7. & 8. in Melevitana Donationis 4. Junii 1683. §. *Ista namque* coram Eminentissimo Caccia, & in Forosempronien. Manutentionis 24. Januarii 1692. §. *Ejusdem irrelevantiæ* coram Reverendissimo Patre Domino meo Molines. Quàm etiam ex actuali adeptione, illicò è vivis erepta Magna Ducissa, quæ perperam turbativa prætenditur, ob dictam probabilem spem renovationis, in vim cujus spoliativa potius emergerit posterior possessio propria authoritate per Dominum Cardinalem Abbatem apprehensa, Menoch. *consil.* 113. *num.* 3. *cum seqq.* Giovagnon. *consil.* 44. *num.* 2. *lib.* 2. Gabr. *consil.* 88. *num.* 23. *lib.* 1. Gratian. *discept.* 378. *numer.* 25. *cum seqq.* Urceol. *consult.* 33. *num.* 14. & 18. Concliol. *ad Statut. Eugub. rubr.* 76. *num.* 125. & *seqq. lib.* 2. Rota coram Mantic. *decis.* 194. *num.* 4. coram Gregor. *decis.* 105. *num.* 15. & 17. coram Buratt. *decis.* 193. *nu.* 6. *in recent. decis.* 409. *num.* 7. *part.* 1. *decis.* 385. *num.* 15. *part.* 16. & in Urbinaten. seu Senogallien. emphyteusis 23. Martii 1690. §. *Non resistente* coram R. P. D. meo Molines.

Ac probabilis spes renovationis effulget, tanquam desumpta per Dominum Cardinalem Medicem ex tribus validissimis, & æquè principalibus titulis, coactivæ nimirum, immemorabilis originariæ bonorum appodiationis, ac specialis indulti sanctæ memoriæ Urbani Octavi pro Ecclesiis Status Urbini, unoquoque quorum apto, & sufficienti pro renovatione obtinenda, ut de immemorabili Bald. *in leg. Si quas ruinas sub nu.* 4. & 6. *Cod. de Sacrosanct. Eccles.* Bero. *consil.* 270. *numer.* 3. *versic. Tandem stante consuetudine lib.* 3. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 30. *sub numer.* 19. Fulgin. *de jur. emphyt. tit. de renovat. quæst.* 1. *numer.* 30. *in fin.* Concliol. *ad Statut. Eugub. lib.* 2. *rubric.* 76. *numer.* 3. Rota *in recentiorum decis.* 11. *per tot. part.* 2. & post Salgad. *in labyr. credit. decis.* 28. *numer.* 9. & de originaria appodiatione, Cardin. de Luca *de emphyt. disc.* 6. *numer.* 4. & *disc.* 7. *numer.* 5. Modern. Pistor. *de locat. & conduct. cap.* 68. *numer.* 59. Rota coram Celso *decis.* 192. & *in recentiorum decis.* 154. *utrobique num.* 1. *part.* 15. Ac de speciali indulto sanctæ memoriæ Urbani Octavi ultrà mox relatos, Rota in Senogallien. Emphyteusis 23. Martii 1696. §. *Porrò in præsenti* coram R. P. Domino meo Molines.

Quod autem Dominus Cardinalis Mediceus probabiliter renovationem sperare possit ex immemorabili, videtur non dubitandum ex concessione istius emissa in solemni transactione inita de anno 1660. & per Sedem Apostolicam vigore specialis Brevis sanctæ memoriæ Alexandri VII. confirmata inter memoratam Magnam Ducissam, ac claræ memoriæ Cardinalem Barberinum tunc temporis Abbatem Commendatarium, & quod magis est, prævia omni maturitate, & quadriennali discussione per RR. PP. DD. Cajetanum, & Fanum Arbitros assumptos, ut latè in decisione, quæ revidetur, §. *Quod autem cum seqq.* Quin vim, & efficaciam præadductæ confessionis in hoc Summariissimo Judicio, & in his circumstantiis etiendæ spei probabilis renovationis tollere possit exceptio Domini Cardinalis Abbatis, quod ea fuerit erronea, signanter ex quo Arbitri hanc immemorabilem male desumpserint ex Instrumentis insertis in duobus antiquis Processibus, illam non concludentibus, quia ultrà quod ex ipsa Concordia habetur, Arbitros non se fundasse dumtaxat in Instrumentis insertis in dictis Processibus, sed in aliis, & in juribus extrajudicialiter coram ipsis communicatis, ut in Summario dato ex parte D. Cardinalis Medicei die primæ decisionis *num.* 13. *lit. E*, D. Cardinali Abbati errorem alleganti onus incumberet plenè, & concludentis probationis, ex firmatis in dicta decisione, §. *Neque hujusmodi*.

Tantùm autem abest, quod hæc concludens erroris probatio deducta fuerit, ut potiùs multa concurrant, ex quibus de facili in petitorio resultare poterit veritas ejusdem immemorabilis ab Arbitris recognitæ, & à partibus contrahentibus confessatæ, ex documentis ipsis in enunciatis processibus exhibitis; quoniam ultrà generale solitum totius Abbatiæ renovandi alia bona emphyteutica desumptum ex antiquissimis renovationibus gestis de anno 1120. & 1193. Summario Domini Cardinalis Medicei *num.* 27. & ab innumeris aliis continuatis, à duobus, & ultrà retrò sæculis per Abbates factis cum enunciativa hujus soliti, renovandi in quencumque casum, *dicto n.* 23. & *seqq.* junctis etiam antiquo bannimento Abbatis anni 1470. cum pari enunciativa *num.* 28. ac depositionibus undecim Testium formiter examinatorum de anno 1617. in lite tunc vertente inter Principem Urbini, & Marchionem Hippolytum de Ruvere tale solitum referentium *num.* 29. afferuntur etiam particulares renovationes istorum bonorum, absque ulla indicatione principii, sineque aliqua interruptione, vel contrarietate ab anno 1303. ad hæc postrema tempora, Summario D. Cardinalis Medicei *num.* 1. 2. 6. 7. 11. 15. & 16. quæ cùm complectantur tempus infinitum, regulariter immemorabilem probant, Abb. *in cap. cum novus sub nu.* 5. *versic. Ego vero non dico, de præscription.* Rota coram Buratto *decis.* 435. *num.* 9. *in recentiorum decis.*

dec. 321. *num.* 13. *&* 14. *par.* 9. *dec.* 168. *nu.* 36. *cum seqq. part.* 10. *decis.* 279. *nu.* 13 *part.* 11. *decis.* 224. *ex n.* 3. *part.* 13. *decis.* 391. *nu.* 1. *part.* 16. *& decis.* 136. *nu.* 9. *part.* 19. Permaximè, dum in eisdem investituris enunciata fuerunt hæc bona solita esse renovari, ut in illis annorum 1303. 1463. & 1590. Quinimò in renovatione facta dicto anno 1493. explicita fuit qualitas immemorabilis, quas enunciativas ad propositum valdè conferre considerat Rota in præcedenti decisione, §. *Quod autem*.

Et quamvis in oppositum afferantur pacta in ipsis renovationibus inserta, quod in casum devolutionis liceat Ecclesiæ Dominæ directæ possessionem bonorum apprehendere, retinere, vel cui placeret concedere; nihilominùs urget responsio, quod illa non leguntur in postrema renovatione, seu investitura anni 1621. sicut nec etiam in aliis 1303. 1386. 1493. 1510. 1573. & 1598. sed solùm talis facultas competeret Ecclesiæ, quoties devolutio perveniret per Canonem non solutum, vel pacta non servata, aut aliàs, &c. quod uti comprehendens casus culposos, in quibus relata dictio aliàs, &c. cæterata versatur, se extendere non valet ad diversum casum devolutionis ob lineam finitam, ut ultrà adductos in decisione, quæ confirmatur, §. *Minus adversatur*, Cirocch. *discept.* 62. *sub num.* 77. Pacion. *de locat. et conduct. cap.* 62. *num* 91. *cum seqq.* Rota coram Seraphin. *decis.* 610. *numer.* 2. *, et inter divers. decis.* 195. *num.* 2. *versic. hanc limitationem, part.* 2. Clariùs cùm hæc pacta numquam sortita fuerint effectum, quia Abbates pro tempore semper renovarunt; imò de anno 1620. Mensa Abbatialis per sententiam Vicarii Generalis coacta fuit renovare proximiorem in aliis bonis, non curatis hujusmodi pactis, d. Summario *num.* 36.

Tametsi insuper opponatur, quod Abbatia bona hujusmodi ab anno 1371. ad annum 1493. & sic spatio 100. annorum ammensaverit, seu retinuerit, non propterea probabilis spes renovationis excluditur ob intermediam renovationem factam de anno 1396. per tunc temporis Abbatem, Nicolao de Castracanibus, ac Honuphriæ, & Catharinæ feminabus superstitibus de Familia Brunfortia proximè præcedenter investita, ut ex actis datis in Summario Domini Cardinalis Mediceï *nu.* 2. *cum seqq.* ex qua dici non potest Ecclesiam præcedenter ammensasse, cùm isto casu processisset per viam novæ concessionis, non autem renovationis, Valasc. *de jure emphyt. quæst.* 11. *numer.* 15. *ad fin.* Caldas *de renovat. emphyt. quæst.* 3. *numer.* 1. Gam. *decis.* 222. *num.* 7. Rota *in recentiorum decis.* 154. *nu.* 2. *part.* 15. Quodque etiam non probetur qualitas coactivæ pro eodem Canone; præterquam quod enim Doctores non desunt firmantes, eamdem præsumi in immemorabili involvente sub se meliorem, magisque proficuum titulum de mundo, nempè Cravett. *cons.* 111. *numer.* 21. & 25. Purpurat. *cons.* 536. *numer.* 11. *cum seqq. lib.* 2. Menoch. *consil.* 887. *num.* 54. Capon. *discept. forens.* 243. *numer.* 4. & 9. benè Avendan. *de censibus, cap.* 8. *nu.* 23. & 24. Castill. *de tertiis, lib.* 6. *cap.* 29. *numer.* 8. *cum seqq.* Fulgin. *de emphyt. tit. de renobat. quæst.* 1. *numer.* 30. *in fin.* Cardin. de Luca *eod. tract. disc.* 8. *numer.* 3. & articulo discusso firmavit Rota *in recent. decis.* 11. *per tot. part.* 2. *decis.* 101. *num.* 8. *part.* 10. *& decis.* 71. *num.* 10. *part.* 19. coactiva deducitur ex antiquis sententiis Vicarii Abbatialis proximioribus renovationem decernentibus, dicto Summario *num.* 33. *cum tribus seqq.* in postremis, quarum duabus citatus quoque fuit Promotor Fiscalis Abbatiæ de ammensatione bonorum excipiens, quæ porrò sententiæ tamquam latæ non à Judice extraneo, sed à dicto Vicario Abbatiæ, qui nedum informatus præsumitur de propriis stylis, & consuetudinibus, sed etiam solicitus censetur tuitionis, & conservationis jurium illius, quàm maximam animadversionem promerentur, Felin. *in cap. ad aures, sub num.* 15. *de rescriptis*, Rota coram Mantic. *decis.* 87. *numer.* 2. coram Gregor. *decis.* 482. *numer.* 6. *& in recentior. decis.* 509. *numer.* 14. *part.* 14. Non subsistente distinctione inter consuetudinem coactivam renovandi pro eodem Canone, & consuetudinem simplicem, seu præcisivam renovandi, ex quo, dum supponitur coactiva quoad eumdem Canonem, id implicitè præsupponitur obligationem jam existentem renovandi, aliàs posset Dominus directus eludere renovationem pro eodem Canone, nolendo renovare, ut de se patet; nec etiam obstante Constitutione 51. sanctæ memoriæ Urbani VIII. cum eidem plenè respondeat prima decisio, §. *Minusque*.

Probabilis itidem spes D. Cardinalis Mediceï renovationem obtinendi ex altero titulo originariæ bonorum appodiationis fundata, quàm valdè recognita fuit ex urgentibus probationibus ad hunc effectum allatis, nam de anno 1127. Imelda, & Corradus filius, unà cum aliis filiis, & respectivè fratribus concesserunt Mainardo tunc Abbati S. Laurentii in Campo, suisque successoribus omnia, & singula ipsorum bona existentia in vico Bulgarorum, in fundo Zenestellæ, & in fundo Cartecosæ, nominatis pro confinibus inter cætera littore Maris, ac Fluviis Metauri, & Nebulæ, istaque bona concedentes unico contextu retinuerunt in emphyteusim cum pacto renovandi, & de anno 1149. quædam Pamphilia cum præsentia, & consensu Martini Viri titulo donationis irrevocabilis inter vivos concessit, ac tradidit Ecclesiæ, & Monachis S. Laurentii ejus terras, silvas, aliaque bona existentia inter ejusdem Metauri, Montanæ, Nebulæ, & Maris fines, quæ postèa pro se, filiis, & nepotibus, suisque hæredibus cum clausula, *ad habendum*, & sub annua pensione, seu Canone recepit in emphyteusim ab ipsa Ecclesia, & Monachis, prout ex instrumentis datis in præterito Summario *num.* 28. *cum duobus seqq.* & controversa bona hæc eadem esse, desumitur ex convenientia confinium Metauri, Montanæ, Nebulæ, & Maris, probata ex Cartis Geographicis Ducatus Urbini per Joannem Antonium Maginum confectis, quas situationem concludere prænotat Rota coram Priolo *dec.* 28. *num.* 37. & in Salisburgen. juris Metropolitici 26. Novembris 1691. §. *Harum rerum* coram Reverendiss. P. D. meo Priolo, & in nullius Provinciæ Tarraconen. Jurisdictionis 19. Junii 1693. §. *Et quidem* coram Reverendissimo Domino Decano, & in in Romana exemptionis Calceolatiorum 24. Junii 1695. §. *In hypothesi* coram me.

Superadditis signanter pluribus demonstrationibus, & adminiculis elicitis ex renovatione anni 1303. dicto Summario *n.* 1. ubi facta legitur discretiva bonorum, quod ea, quæ tunc renovationem obtinentes habebant intra primum latus à flumine Saxano, inquo existebat Castrum Leonis, ut constat ex renovatione anni 1463. nominantur absque aliqua adjectione qualitatis Ecclesiasticæ, seu juris Ecclesiæ, quæ tamen non fuit omissa in aliis, & diversis bonis Ecclesiæ; similiter sub unica verborum structura concessa fuerunt, non solùm bona, quæ per Investitos habebantur, sed etiam ea, quę deinceps per ipsos, seu eorum hęredes habenda essent, tunc per Investitos expressè reservatę fuerunt personę nominum, & subditorum, & mobilia tam sua, quàm suorum hæredum, tamquam de iis, quę ab eadem Ecclesia non recognoscebant; cùm talis reservatio presupponere videatur concessionem ab ipsis reservatariis factam, suscepta fuit per Abbates defensio erga Investitos, eorumque filios, & nepotes, vel illos, qui eorum gradus supplevissent, ab omni persona hominum in Judicio, & extrà, necnon pro Investitura bonorum tenuissima responsio, seu Canon duorum solidorum conventus fuit, accedituque consuetudo illarum partium faciendi similes appodiationes, ut testatus fuit sanctæ memorię Urbanus VIII. in infradicendo Indulto, & constat ex pluribus positivis bonorum donationibus cum successivis investituris ab ea receptis, dicto Summario *numer.* 42. *cum seqq.* atque de causis deveniendi ad appodiationes *numer.* 45. & 46. Nec hujusmodi probabilem appodiationem destruunt enunciativę emissæ in dicta investitura, seu renovatione anni 1303. ac in relato Instrumento transactionis, quod bona spectant ab Abbatiam, nec minùs ass. Privilegia Othonis Imperatoris, Summorumque Pontificum Paschalis II. Anastasii IV. & Urbani III. enunciativę porrò non excludunt qualitatem pertinentię ad Ecclesiam vigore appodiationis; & privilegia, quidquid sit de eorumdem legalitate, multipliciter controversa, non designant; aut exprimunt bona, de quibus agitur, sed potiùs confunduntur ex Instrumentis annorum 1117. & 1149. ac cum processerint per viam confirmationis dominii Ecclesię, non excludunt, quin prius eadem bona fuerint appodiata, ad doctrinam Bald. *in l. nominationes, in fin. C. de appellat.* Rota coram Seraph. *decis.* 981. *nu.* 5. & coram Pemphil. *dec.* 680. *num.* 17.

Opitulatur demùm D. Cardinali Mediceo indultum sanctæ memoriæ Urbani Octavi super bonis emphyteuticis, ac feudalibus Ecclesiarum Status Urbini, impressum pœnès Pairell. *in expedit. Cauf. Civil.* 7. ad effectum eliciendi probabilem spem renovationis; quin prędicti indulti dispositio declinari valeat ex eo, quod hęc bona non probentur existere in Statu Urbini, nam hęc negativa probatio non concluditur, sed potiùs pro affirmativa quamplura considerabilia deducuntur, nempè concessio emissa in superiùs mentionata Concordia inter Magnam Ducissam, & Cardinalem Barberinum, per sanctæ memoriæ Alexandrum VII. confirmata, depositiones tam decem Testium formiter examinatorum de anno 1649. quàm aliorum ad perpetuam, optimè referentium comprehensionem in Statu Urbini, quibus credendum esse considerant Bald. *cons.* 420. *n.* 1. *vers. interdum etiam, lib.* 1. Decian. *cons.* 49. *n.* 67. *lib.* 4. Surd. *cons.* 429. *n.* 1. *lib.* 3. Capyc. Latr. *consult.* 22. *n.* 17. *lib.* 1. Rota coram Cavaler. *decis.* 161. *n.* 6. & de hac situatione, seu comprehensione testantur etiam Geographi, & Historici, nimirùm Antonius Magini in sua Ital. & signanter in Tabula Status Urbini, Vincentius Maria Cimarellus in Historia ejusdem Status *cap.* 6. concurrunt quamplures enunciativæ, nam in instrumento renovationis anni 1619. Abbatia S. Laurentii dicitur Provinciæ Urbinaten. & ita etiam denominatur in referendo Breve sanctæ memoriæ Clementis X. ac in instrumento confirmationis investituræ anni 1466. Castrum Leonis dicitur Senogallien. Diœcesis, quæ citrà controversiam est in Statu Urbini, ac de hac Diœcesi nuncupatur in quindecim publicis Instrumentis relatis in Summario D. Cardinalis Mediceï *num.* 8. quas enunciativas deservire etiam in probationem situationis, vel territorii, notant Abb. *consil.* 62. *sub num.* 11. *in fin. lib.* 2. Valenzuel. *consil.* 100. *n.* 44. & 45. *lib.* 1. Albert. Brun. *consil. feudal.* 34. *n.* 3. Spad. *consil.* 11. *num.* 2. *lib.* 1. Kinichen. *de Jur. Territor. c.* 3. *n.* 12. & 13. de Luca *de servit. disc.* 85. *num.* 10. & *seqq.* Panimoll. *decis.* 25. *adnot.* 2. *num.* 14.

Minùsque Pontificii Indulti, seu Brevis, efficacia valet evitari, tam ex eo, quod in illo exceptuata leguntur bona litigiosa, qualia esse controversia prætenduntur, nam ex lectura ejusdem Brevis manifestè deprehenditur, quod dicta qualitas litigiosa considerata fuit quoad bona devoluta tempore Datæ dicti Brevis, ut præseferunt expressè verba, ibi: *hactenus sunt devoluta, super quibus tamen lis adhuc mota non fuit, &c.* ea propter nullo modo considerabilis est in hodierno statu, ubi agitur de nova devolutione mox superventa, postquam dicta antiqua lis per Pontificem considerata, terminata fuerat per relatam Concordiam inter Magnam Ducissam, & ipsum Cardinalem Barberinum, quæ totaliter litem perimit, *ad c.* 1. *de lit. non contest. in* 6. coram aliis, in Bonon. Transactionis 12. Maji 1681. *in princ.* cor. Reverendiss. Florez, habeturque ac si nunquam extitisset, cum de effectu transactionis sit, quod totum retentum censeatur retineri primævo, & præexistente titulo ante ipsam motam litem, ut cæteris adductis copiosè firmatum fuit in Bonon. Macelli 19. Novembr. 1696. §. 2. *& fortius coram me*. Nec ex quo D. Cardinalis Mediceus sit forensis, & non habiter in statu Ecclesiastico; siquidem ut fuit responsum in decisione confirmata, §. *Ex his itaque circa medium*, quatenùs pertinet ad forensitatem, D. Cardinalis Mediceus allegat dispensationem obtentam per Breve sanctæ memor. Clementis X. ad recipiendum horum bonorum renovationem, quod licèt directum fuerit Abbati Commendatario cum verbis, *possit, & valeat* renovationem facere; nihilominùs hujusmodi verba respiciunt actum renovationis, quam D. Cardinalis Mediceus non petit vigore dicti Brevis, sed ex antefatis tribus titulis validissimis, & æquè principalibus, non autem habilitationis ad renovationem assequendam, quia in hac parte Papa loquutus fuit per verbum, *derogamus*, quod est verbum præsentis temporis, ac de præsenti operativum habilitationis, ac remotionis obstaculi, ut ad propositum observat Rota in Romana Pecuniaria 22. Martii 1688. §. *Nec valuit replicatio*, cor. bonæ memoriæ Emerix, subnexis aliis ponderationibus in decisione præcedenti factis, *dict.* §. *Ex his in fine*. Quo verò ad effectum habitationis transierunt DD. ad effectum, de quo agitur, spei probabilis, cum responsionibus datis in præterita decisione *dicto* §. *Ex his itaque*, nimirùm, quod & Dominus Cardinalis Mediceus habeatur pro præsenti, dum tamquam Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis non poterat abesse sine licentia Papæ, & habitationem, nedum in locis controversis, sed in ipsa Urbe retineat, quod ad effectum requisiti circa habitationem, quæ pendet ab animo redeundi, consideravit Rota *in decis.* 90. *num.* 5. *&* 6. *& decis.* 431. *num.* 1. *cum seqq. part.* 18. cum aliis in decisione, §. *Ex his itaque*.

Et ita prælibatis his pro hoc Summariissimo Judicio manutentionis ad solum finem desumendi probabilem spem novationis post secundam Causæ propositionem Dominis omnibus videntibus, ac itidem partibus acerrimè informantibus conclusum fuit.